

Iz sveta tišine



Status študenta s posebnimi potrebami

**80 let organiziranega delovanja
Društva gluhih in naglušnih
Podravja Maribor**

Naglušnost

Likovna kolonija na Bledu

Obvestilo uredniškega odbora

Pred vami je novembrska številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli zanimivosti iz sveta gluhih in naglušnih. Prejšnja številka je bila posvečena praznovanju mednarodnega dne gluhih, ki je letos potekalo v mestu vrtnic Novi Gorici. Tokratno številko posvečamo problematiki oseb, ki uporabljajo slušni aparat, in težavam, s katerimi se soočajo v vsakdanjem življenju, ter drugim zanimivostim iz društev. Želimo vam prijetno branje.

Če bi želeli tudi sami napisati kakšen prispevek, ste pristrčno vabljeni, da ga pošljete po elektronski pošti ali na naslov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, **s pripisom 'za IST'**.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite prejemati, vas vabimo, da nam na naslov Zveze ali po elektronski pošti sporočite svoje ime, priimek ter naslov, da vas uvrstimo med njegove prejemnike.

Ne pozabite tudi na spletno glasilo IST, ki je dosegljivo na spletni strani www.zveza-gns.si.

Še vedno velja vabilo za dejavno sodelovanje pri ustvarjanju našega skupnega glasila Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Uredništvo

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

V uredništvo prihajajo različne vrste datotek in fotografij za objavo. Radi bi vas vnovič spomnili na že napisana navodila, kako in v kakšni obliki je treba pripraviti in poslati datoteke. Le ob upoštevanju navodil bomo lahko zagotovili kakovost našega tiskanega medija.

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije potrebno upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavitve kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavitve kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega čitalca, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB. Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument! Ko boste besedilo v Wordu poslali po elektronski pošti, zraven pripnite še fotografije v formatu jpg. Če poslane fotografije in besedila ne bodo ustrezala navodilom, bomo članke prisiljeni zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

Uredništvo

IZDAJATELJ: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 SPLETNA STRAN: www.zveza-gns.si UREDNIK: Adem Jahjefendič, urednistvo.ist@zveza-gns.si UREDNIŠKI ODBOR: Franci Mulej, Boris Horvat, Franc Forštner, Nina Janžekovič, Aleksandra Rijavec Škerl, Nataša Kordiš LEKTORICA: Barbara Perc OBLIKOVANJE: Nina Orešnik TISK: Farba, grafične storitve d. o. o. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. V posameznih primerih mnenja posameznikov ne izražajo obvezno tudi mnenja ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici: Likovna kolonija na Bledu **Foto:** Gorazd Orešnik



Oktobra je v Cankarjevem domu v Ljubljani potekal trinajsti Festival za tretje življenjsko obdobje. Njegov osrednji del je bil namenjen vprašanju, ki jih izpostavlja letošnje evropsko leto državljanov.

Festival za tretje življenjsko obdobje predstavlja in uveljavlja prepričanje, da ima Slovenija v starejši populaciji prebivalstva velik ustvarjalni in delovni potencial. Z njim želijo pokazati, kaj zmore starejša generacija ter kakšne so poti do njenega vključevanja v družbene tokove in programe, ki jo bodo obravnavali kot enakopravni del prebivalstva. Osrednje razprave so ponudile odgovore na temo aktivnega državljanstva, dotaknile pa so se tudi gospodarske krize, ki je starejše prizadela v veliki meri.

Po oceni Svetovne zdravstvene organizacije osebe z okvaro sluha predstavljajo od sedem do deset odstotkov populacije, kar v Sloveniji znaša med 150 tisoč in 200 tisoč prebivalcev. Raziskava, ki jo je naredila Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, pa je pokazala, da je 46 odstotkov – skoraj 100 tisoč prebivalcev Slovenije – oseb z okvaro sluha starejših.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je z namenom informiranja starejših in širše javnosti že osmič sodelovala na omenjenem festivalu. Predstavili smo delovanje posebnih socialnih programov, ki jih za osebe z okvaro sluha izvajamo skupaj s trinajstimi društvi po vsej Sloveniji, s predstavitvijo Centra možnosti pa smo obiskovalce seznanili z delovanjem različnih tehničnih pripomočkov za premagovanje ovir pri komunikaciji. Predstavili in razdelili smo jim tudi gradivo o pravicah in načinu pridobitve slušnega aparata.

Za aktivno vključevanje v življenje in preprečevanje socialne izključenosti je za naglušne najpomembnejši pravilno nastavljeni slušni aparat. Ker pa mnogi naši obiskovalci niso bili seznanjeni s svojimi pravicami in načinom, kako do slušnega aparata, smo izvedli veliko individualnih pogovorov in svetovanj. Prav tako smo uporabnike slušnih aparatov opozorili na pravilno vzdrževanje, servisiranje in čiščenje aparata, saj se za neustrezno ravnanje z njim šteje, tudi če pri uporabi in vzdrževanju ne upoštevajo navodil proizvajalca in enkrat letno ne opravijo brezplačnega pregleda ter čiščenja pri dobavitelju oziroma serviserju.

Naš razstaveni prostor je obiskalo več kot sedemsto obiskovalcev, s katerimi smo opravili prek sto petdeset individualnih pogovorov in svetovanj.

Ob tej priložnosti bi bralce rad obvestil, da so med več kot sedemdesetimi objekti po vsej Sloveniji, kjer je možno uporabljati slušno zanko ali si izposoditi FM sistem, s slušno zanko opremili tudi tri ljubljanske lekarne (Lekarna Ljubljana) – v Polju, Trnovem ter Centralno lekarno. V Slovenskem etnografskem muzeju uporabnikom slušnih aparatov za vodeni ogled prav tako omogočajo izposojlo FM sistema, Zavarovalnica Triglav pa je ta sistem zagotovila v trinajstih poslovalnicah. Vodilnim v omenjenih ustanovah se iskreno zahvaljujemo, da so tudi osebam z okvaro sluha zagotovili neoviran dostop do storitev. Želimo si, da bi njihovemu zgledu sledili tudi drugi, saj so naglušnim osebam mnoge pošte, banke, občine, blagajne javnega prevoza in ostali uradi še vedno komunikacijsko težko ali povsem nedostopni.

S sekretarjeve mize

Vsak konec pomeni nov začetek.

Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij

Na področju financiranja invalidskih organizacij se je veliko delalo. Državni zbor je obravnaval predlog Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije glede dveh novih članov sveta Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij ter ju tudi potrdil. Veseli nas, da sta Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije in Državni zbor podprla Aleksandro Rijavec Škerl, ki je bila za ostanek mandata imenovana za članico sveta Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij.

Na seji sveta omenjene fundacije so potrdili rebalans proračuna za leto 2013, ki je nižji za 15,67 odstotkov. Invalidske organizacije smo zato že prejele sklepe oziroma anekse k pogodbam. Prav tako smo pristopili k pisanju vloge za razpis za leto 2014. Računalniški program omogoča enostavnejši vnos podatkov, pred oddajo vloge pa je še vedno potrebno usklajevanje in poenotenje med društvi ter vsemi strokovnimi sodelavci.

Kmalu sledi sklic seje upravnega odbora Zveze, kjer bomo potrdili načrt ter ga v roku poslali na Fundacijo za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij. V skladu z rebalansom in manjšim obsegom načrta za leto 2014 smo na Zvezi skupaj z društvi predlagali številne možnosti racionalizacije in učinkovitosti delovanja naših organizacij za



Sestanek predsednikov in sekretarjev

uporabnike. Načrt za leto 2014, ki je skoraj 30 odstotkov nižji v primerjavi z letom 2013, že danes zahteva nekatere ukrepe, saj se bomo prihodnje leto soočili s skoraj tretjino nižjimi sredstvi. Zato smo na sestanku predsednikov in sekretarjev v zvezi s tem odprli številne teme.

Predlog Zakona o igrah na srečo

V preučitev predloga Zakona o igrah na srečo smo vložili veliko časa in energije. Predlagani ukrepi za

stabilno financiranje invalidskih organizacij obetajo več slabega kot dobrega, saj dolgoročno preusmerjajo denarni tok iz dosedanjega načina financiranja v način financiranja prek državnega proračuna, kar bo zagotovo zmanjšalo sredstva, namenjena za invalidske in humanitarne organizacije. Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v veliki meri dopolnjuje in nadomešča državno skrb, zato tovrstni predlog zakona prinaša veliko negativnih učinkov. Zaradi tega smo med javno obravnavo predloga zakona na pristojna ministrstva poslali predloge v zvezi z zakonom ter z njimi seznanili vsa društva.

Obisk v Državnem zboru

Z namenom zagotavljanja stabilnejšega financiranja smo obiskali poslanske skupine v Državnem zboru ter Urad varuha človekovih pravic. Tovrstni sestanki so pomembni zaradi našega stalnega pritiska za uveljavljanje pravic gluhih in naglušnih na zakonodajnem ter socialnem področju.

Ministrstvo za kulturo

S predstavniki Direktorata za medije na Ministrstvu za kulturo smo se pogovarjali o preteklem in prihodnjem sodelovanju. Našli smo veliko skupnih točk, predvsem pa vnovič opozorili na velike težave, ki jih imajo osebe z okvaro sluha pri dostopu do kulturnih dobrin, informacij in komunikacij.



Priznanje Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Mestni svet Mestne občine Maribor je ob občinskem prazniku Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor ob 80-letnici organiziranega delovanja ter za dosežke in zasluge za polno vključevanje gluhih in naglušnih v družbeno okolje podelil priznanje Listina mesta Maribor. Vsem članom, vodstvu in strokovnim sodelavcem društva iskreno čestitamo za izjemno priznanje ter veliko delo, ki so ga v vseh teh letih opravili za dobrobit oseb z okvaro sluha.



Predsednik mariborskega društva s priznanjem

Z veliko žalostjo smo prejeli vest, da je v času, ko je mariborsko društvo praznovalo svojo obletnico, nepričakovano in iznenada umrla dolgoletna sekretarka društva Polonca Burgar – Pika. S svojim delom, požrtvovalnostjo in srčnostjo je gradila medsebojne odnose ter veliko prispevala k ugledu društva in skupnosti gluhih in naglušnih na območju Podravja. Družini, svojcem in društvu ob tej veliki izgubi izrekamo iskreno sožalje.



Polonca Burgar – Pika

Mednarodna konferenca Skupaj za zdravje

Predstavniki Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije smo aktivno sodelovali na mednarodni konferenci z naslovom Skupaj za zdravje, ki sta jo organizirala Inštitut za varovanje zdravja in Ministrstvo za zdravje. Opozorili smo na obravnavo položaja gluhih in naglušnih v programih javnega zdravja ter predlagali rešitve, kako odpraviti neenakosti, ki so jim izpostavljeni invalidne osebe.

Seznam možnih ukrepov za zagotovitev finančne vzdržnosti zdravstvene blagajne

Prejeli smo seznam možnih ukrepov za zagotovitev finančne vzdržnosti zdravstvene blagajne, ki jih je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije poslal na ministrstva v medresorsko usklajevanje. Z njimi smo seznanili vsa društva ter takoj ukrepali. Zahtevali smo njihov umik, saj med drugim izločajo tudi slušne aparate za odrasle. Po zadnjih informacijah, ki smo jih prejeli, omenjeni ukrepi niso šli v medresorsko usklajevanje. Za sedaj smo lahko mirni, zagotovo pa ne moremo mirovati, saj predlog ukrepov kaže, kakšne želje in ideje ima država.

Seminar o vlogi posebnih šol za otroke s posebnimi potrebami

Predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladen Veršič je aktivno sodeloval na mednarodnem seminarju o pomenu, vlogi in prihodnosti posebnih šol. Na njem so predstavili evropske smernice ter stanje v Sloveniji. Opozoril je na nujen obstoj posebnih šol za gluhe in naglušne, predvsem zaradi ohranjanja identitete, kulture slovenskega znakovnega jezika in gluhotе, ter na nujne prilagoditve, ki jih potrebujejo naglušni učenci. Pozabil pa ni niti na posebno kategorijo – gluhoslepe otroke.

Priznanje Anji Drev



Anja Drev ob podelitvi priznanja

Mlada in obetavna gluha smučarka Anja Drev je ob prazniku občine Šoštanj od župana prejela posebno priznanje za športne uspehe ter za srebro in bron v smuku in superveleslalomu na svetovnem prvenstvu gluhih v alpskem smučanju v konkurenci mladink do 21 leta. Anji, njeni strokovni ekipi in družini, ki ji stoji ob strani, iskreno čestitamo. Bravo Anja!

Družbeno odgovorni spoti o gluhoti in naglušnosti

Ljubljanski potniški promet je svoje avtobuse opremil z video predvajalniki za predvajanje novic ali oglasov. Povezali smo se z njimi ter jih prosili za brezplačno predvajanje družbeno odgovornih spotov o gluhoti in naglušnosti. Na prošnjo so se odzvali in izbrali nekaj spotov. Upamo, da bomo tudi



Spot na avtobusu

na tak način mnogim približali svet gluhotе, naglušnosti in gluhoslepote. Omenjene spote si lahko ogledate na spletnem naslovu www.zveza-gns.si. Ljubljanskemu potniškemu prometu se zahvaljujemo za sodelovanje.

Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014-2018

Pred poletnimi počitnicami je bila v Državnem zboru sprejeta Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014-2018, ki vsebuje tudi poglavje o govoricah s posebnimi potrebami (gluhih, ki se sporazumevajo v znakovnem jeziku, slepih/slabovidnih, gluhoslepih, osebah s specifičnimi motnjami, npr. disleksijo, slabšimi bralnimi in učnimi sposobnostmi in govorno-jezikovnimi motnjami, ter osebah z motnjami v duševnem razvoju). V resoluciji je določeno, naj se za uresničitev zapisanih ukrepov pripravita dva dokumenta: Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje ter Akcijski načrt za jezikovno opremljenost.

Za pripravo dokumentov je minister za kulturo imenoval dve delovni skupini. Na predlog Sveta za slovenski znakovni jezik je bila za članico delovne skupine za pripravo Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje imenovana direktorica Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik Jasna Bauman. Namen delovanja skupine je priprava izvedbenega načrta ciljev in ukrepov, zapisanih v resoluciji. Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje mora vsebovati seznam aktivnosti (projekte, sistemske rešitve ipd.), finančno ovrednotenje posameznih aktivnosti (okvirna finančna vrednost je podana v resoluciji), evidentiranje možnih izvajalcev za posamezne aktivnosti ter stanje zbranega znanja. V skladu s pozivom smo poslali pisni prispevek za nastanek omenjenega dokumenta.

Matjaž Juhart

Zanimivo

Starostna pokojnina v letu 2013

Pravica do starostne upokojitve je odvisna od dopolnitve starosti in zavarovalne oziroma pokojninske dobe brez dokupa. Hkrati morata biti izpolnjena oba pogoja, ki se v prehodnem obdobju razlikujeta glede na spol. Predpisane so tri različne možnosti.

Za ženske:

- starost 58 let – 38 let in 4 meseci pokojninske dobe,
- starost 61 let in 6 mesecev – najmanj 20 let pokojninske dobe,
- starost 63 let in 6 mesecev – najmanj 15 let zavarovalne dobe.

Za moške:

- starost 58 let in 4 mesece – 40 let pokojninske dobe,
- starost 63 let in 6 mesecev – najmanj 20 let pokojninske dobe,
- starost 65 let – najmanj 15 let zavarovalne dobe.

Kot pokojninska doba brez dokupa se štejejo obdobja obvezne vključitve v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter obdobje opravljanja kmetijske dejavnosti brez dokupa pokojninske dobe.

Upokojitev pri nižji starosti

Pravico do starostne pokojnine je v določenih pri-

merih možno pridobiti tudi pri nižji starosti. Predpisano starost je možno znižati zaradi:

1. **skrbi za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, za katerega je zavarovanec skrbel v prvem letu njegove starosti** – znižanje starostne dobe zaradi skrbi za otroke je odvisno od števila otrok in znaša za enega otroka 6 mesecev, za dva otroke 16 mesecev, za tri otroke 26 mesecev, za štiri otroke 36 mesecev, za pet otrok in vsakega naslednjega pa 48 mesecev. Do znižanja so upravičene ženske, moški pa le če so uživali nadomestilo iz naslova starševstva;
2. **služenja obveznega vojaškega roka** – znižanje starosti znaša dve tretjini časa obveznega služenja vojaškega roka. Uveljavljajo ga lahko samo moški;
3. **vstopa v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred dopolnjenim 18. letom starosti** – znižanje obsega ves čas trajanja zavarovanja pred dopolnitvijo navedene starosti. Uveljavljajo ga lahko ženske in moški;
4. **dela na zdravju škodljivih delovnih mestih, na katerih se je zavarovancu štela zavarovalna doba s povečanjem;**
5. **osebnih okoliščin, pogojenih z zdravstvenim**

stanjem, zaradi katerih so bile te osebe do leta 2000 upravičene do štetja zavarovalne dobe s povečanjem, nato pa do prištete delovne dobe – znižanje predpisane starosti znaša toliko mesecev, kolikor jih je zavarovanec pridobil na podlagi štetja zavarovalne dobe s povečanjem oziroma prištete delovne dobe.



Osebne okoliščine, ki pogojujejo štetje zavarovalne dobe s povečanjem oziroma prišteto delovno dobo, ki upravičencu zagotavljajo prišteto dobo, so: delovno razmerje ali opravljanje drugega dela s telesno okvaro najmanj 70 odstotkov, status vojnega invalida ali civilnega invalida vojne od I. do VI. skupine, slepega, gluhega, obolelega za distrofijo in sorodnimi mišičnimi ali nevromišičnimi boleznimi ter paraplegijo, cerebralno in otroško paralizo, multiplo sklerozo, obolelim za rakom do 15. leta starosti ter ekstrapiramidnimi obolenji (motnjami gibanja).

V obdobju, v katerem je bil zavarovanec upravičen do štetja zavarovalne dobe s povečanjem, se mu vsakih 12 mesecev, dejansko prebitih v delovnem razmerju oziroma na delu, šteje za 15 mesecev zavarovalne dobe, starostna meja za pridobitev pravice do starostne pokojnine pa se zmanjša za eno leto za vsaka štiri leta. Od 1. januarja 2000 pa se takim zavarovancem za pridobitev in odmero pravic šteje ena četrtnina delovne dobe dejanskega zavarovanja, starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine pa se znižajo za toliko mesecev, kolikor znaša prišteta doba. Pri uveljavljanju pogojev za pridobitev pravice se taka doba šteje kot pokojninska doba brez dokupa, ki pa nima vpliva na višino odstotka za odmero starostne pokojnine.

Osnova za odmero starostne pokojnine

Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove. V letu 2013 se jo praviloma izračuna na podlagi mesečnega povprečja osnov, iz katerihkoli za zavarovanca najugodnejših zaporednih devetnajstih let zavarovanja od vključno leta 1970. Upošteva se osnova, zmanjšana za davke in prispevke.

Pri izračunu pokojninske osnove se, zato da se zagotovi njihova medsebojna primerljivost, osnove iz prejšnjih let zavarovanja preračunajo z valorizacijskimi količniki, ki ustrezajo gibanju povprečnih plač do koledarskega leta pred uveljavitvijo pravice. Valorizacijski količnik vsako leto objavi minister

za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v soglasju z ministrom za finance.

Če v letu uveljavitve pravice z uskladitvami odmerjena višina ne dosega zneska starostne pokojnine za enako pokojninsko dobo, odmerjene od najnižje pokojninske osnove, se starostno pokojnino odmeri od najnižje pokojninske osnove. Ta znaša 76,5 odstotkov povprečne mesečne plače. Od januarja 2013 najnižja pokojninska osnova znaša 758,42 evrov.

Višina starostne pokojnine je pogojena z višino pokojninske osnove in dolžino dopolnjene pokojninske dobe. Višina odstotka za odmero se razlikuje glede na spol in znaša za 15 let zavarovalne dobe za ženske 29 odstotkov pokojninske osnove, za moške pa 26 odstotkov. Za vsako nadaljnje leto se ženski prišteje 1,41 odstotka, moškemu pa 1,25 odstotka. Za 40 let pokojninske dobe je tako višina odstotka za odmero starostne pokojnine za ženske 64,25 odstotkov, za moške pa 57,25 odstotkov.

Odlaganje upokojitve – višina pokojnine

Ženski, ki je dopolnila najmanj 58 let ter ima 38 let in 4 mesece pokojninske dobe brez dokupa in odloži uveljavljanje pravice do starostne pokojnine, se vsako leto pokojninska doba, vendar največ za tri leta, ovrednoti tako, da za vsake tri mesece pridobi 1 odstotek. Enako velja tudi za moške, ki so dopolnili 58 let in 4 mesece starosti ter 40 let pokojninske dobe brez dokupa.

Povzela Aleksandra Rijavec Škerl
Vir: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

Status študenta s posebnimi potrebami

Status študenta s posebnimi potrebami ni določen z zakonom, je pa opredeljen v statutih posameznih univerz.

Po 238. členu statuta Univerze v Ljubljani in 168. členu statuta Univerze na Primorskem lahko status študenta s posebnimi potrebami pridobi študent, ki predloži odločbo o usmeritvi, strokovno mnenje ali mnenje invalidske komisije. Status študenta s posebnimi potrebami opredeljujejo tudi pravilniki večine fakultet. O podrobnostih naj se študent pozanima na svoji fakulteti.

211. člen statuta Univerze v Mariboru opredeljuje, kdo so študenti s posebnimi potrebami. Kot študent s posebnimi potrebami se šteje študent, ki se zaradi dolgotrajnih fizičnih, mentalnih, intelektualnih ali senzornih ovir, v nasprotju z ostalimi študenti, srečuje z ovirami, ki preprečujejo ali ovirajo njegovo polno in učinkovito vključevanje ter sodelovanje v izobraževalnih procesih. Ob tem določa tudi, da se pridobitev statusa študenta s posebnimi potrebami podrobneje ureja s splošnim aktom univerze. To je pravilnik o študijskem procesu študentov invalidov Univerze v Mariboru, ki v 4. členu določa, da študent dobi status z individualno prošnjo, ko jo naslovi na komisijo za študentske zadeve na fakulteti in zraven predloži eno naslednjih listin: odločbo o usmeritvi Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, strokovno mnenje komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, odločbo centra za socialno delo, izvid in mnenje strokovne komisije za razvrščanje otrok in mladostnikov ali odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Vsakemu študentu se priporoča, naj takoj po vpisu na fakulteto v referatu za študentske zadeve odda prošnjo, v kateri obrazloži svojo bolezen ali invalidnost, okoliščine, ki se pojavijo zaradi tega,



posebne prilagoditve, ki jih potrebuje, način dela ter rešitve, ki jih sam predvideva. K prošnji je potrebno priložiti tudi zgoraj navedeno uradno dokumentacijo.

O prošnji za dodelitev statusa odloča komisija za študentske zadeve posamezne fakultete. Glede na posebne potrebe študenta in v dogovoru z njim komisija določi pogoje in prilagoditve za opravljanje izpitov ter študijskih obveznosti. Statut študenta s posebnimi potrebami se lahko vpiše v indeks in v elektronsko bazo podatkov.

Za pomoč pri pisanju prošenj se lahko študenti obrnejo na matično društvo ali na strokovno službo Društva študentov invalidov Slovenije na spletni naslov: info@dsis-drustvo.si.

Med vpisnim postopkom na fakulteto dijak-invalid pridobi status kandidata s posebnimi potrebami, kar pa še ni status študenta s posebnimi potrebami, prav tako omenjeni status avtomatično ne zagotavlja statusa študenta s posebnimi potrebami. Status študenta s posebnimi potrebami je po vpisu na fakulteto treba vnovič pridobiti.

Prilagoditve pri študiju

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami določa, da se študentom s posebnimi potrebami s statutom visokošolskega zavoda zagotavlja potrebno dodatno opremo. Žal pa na področju visokega šolstva ni podzakonskih določil, ki bi omogočala, da bi to v praksi zaživel.

S statusom študenta s posebnimi potrebami imajo študenti pravico do opravljanja izpitov v izrednih izpitnih rokih, kot je opredeljeno v 141. členu statuta Univerze v Ljubljani. Po 153. členu in 118. a členu statuta omenjene univerze se lahko študenti s posebnimi potrebami vpišejo v višji letnik, tudi če niso opravili vseh predpisanih obveznosti. Člena prav tako določata, da se jim lahko podaljša absolventski staž.

Statut Univerze v Mariboru v 216. členu določa, da imajo študenti s posebnimi potrebami pri izvajanju študijskih programov posebne prilagoditve pri obiskovanju predavanj, seminarjev, vaj in pri načinu opravljanja preverjanja znanja. Vse prilagoditve se



obravnavajo individualno glede na potrebe posameznika, in ne pripadajo avtomatično.

Možne prilagoditve so:

- opravljanje izpitov izven razpisanih rokov,
- opravljanje izpitov samo v pisni ali ustni obliki,
- prilagoditve oblike izpitne pole,
- podaljšanje časa pisanja izpitov,
- uporaba posebnih pripomočkov,
- opravljanje pisnih izpitov s pomočjo tretje osebe – zapisovalca,
- prisotnost tolmača za znakovni jezik pri opravljanju izpita,
- zagotovitev posebnega prostora za opravljanje izpita,
- prilagoditev prostora in opreme,
- krajši odmori med izpiti,
- razumni daljši rok za oddajo seminarskih nalog in drugih študijskih obveznosti,
- možnost opravljanja določenih študijskih obveznosti v paru s študentom, ki ni invalid,
- prilagoditev praktičnih vaj in študijske literature,
- druge smiselne prilagoditve.

Sledi seznam možnih prilagoditev, ki naj služi kot pomoč pri razmišljanju o njih:

- **obiskovanje predavanj, vaj in seminarjev:** zagotavljanje fotokopij prosojnic ali natisnjenih PowerPoint prezentacij, fotokopij skript in drugega gradiva, opravljanje določenih nalog in vaj doma, prisotnost tolmača in zapisovalca;
- **izpiti in druge študijske obveznosti:** možnost uporabe najrazličnejših pripomočkov, izpitna vprašanja v elektronski obliki in možnost uporabe računalnika, pisni izpit namesto ustnega, daljši čas pisanja, pomoč študentu pri zapisovanju in razumevanju vprašanj, prisotnost tolmača, možnost opravljanja izpitov izven določenih rokov, možnost daljšega roka za oddajo seminarskih nalog, vaj, poročil ter možnost opravljanja delnih izpitov;
- **knjižnica:** daljši rok izposoje študijskega gradiva, pomoč pri iskanju gradiva, možnost naročanja in rezervacije.

Napredovanje v višji letnik

V 153. členu statuta Univerze v Ljubljani, 171. členu statuta Univerze na Primorskem in 111. členu statuta Univerze v Mariboru je zapisano, da lahko komisija za študentske zadeve na podlagi prošnje in ob navedbi izrednih okoliščin študentu s posebnimi potrebami odobri napredovanje v višji letnik, tudi če ta ni izpolnil vseh študijskih obveznosti.

V statutih je prav tako navedeno, da se lahko študentu s posebnimi potrebami iz opravičenih razlogov podaljša absolventski staž za največ eno leto.

Podpora gluhim in naglušnim študentom

Po Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika imajo gluhi in naglušni dijaki ter študenti pravico do dodatnih ur tolmača znakovnega jezika zaradi dodatnih potreb, povezanih z izobraževanjem. Tako imajo namesto do trideset ur pravico do sto ur tolmačenja letno.

Pravico do tolmača gluha oseba pridobi tako, da na centu za socialno delo vloži prošnjo za pridobitev pravice do tolmača. Obrazci so na voljo na centrih za socialno delo ali v društvih gluhih in naglušnih. Komisija, ki deluje na centru za socialno delo, prosilca povabi na pogovor, kjer preveri njegovo poznavanje znakovnega jezika. Na podlagi priložene dokumentacije in opravljenega pogovora komisija izda odločbo.

Sto ur je namenjenih za študentovo osebno uporabo, ki se nanaša na njegov študij (npr. skupinsko delo z drugimi študenti za pripravo seminarske naloge, izvajanje raziskave za seminarsko nalogo itd.), ne pa za obiskovanje predavanj in vaj. Isti zakon namreč v 11. in 12. členu opredeljuje tudi pravico do tolmača znakovnega jezika oziroma drugega ustreznega načina sporazumevanja v javnih službah ter v vseh drugih življenjskih situacijah, v katerih gluhotata predstavlja oviro pri zadovoljevanju potreb. Na podlagi teh določb bi morale vse fakultete, ki so javni zavodi, za gluhe študente na njihovo prošnjo zagotoviti tolmača znakovnega jezika oziroma drug ustrezen način sporazumevanja na vajah in predavanjih ter drugih obveznih oblikah opravljanja študijskih obveznosti.

Bivanje in prehrana

Bivanje v študentskem domu

Študenti s posebnimi potrebami imajo prednost pri sprejemu v študentske domove. Za ureditev bivanja je potrebno oddati prošnjo na predpisanem obrazcu, ki se mu priloži vsa zahtevana dokazila. Bivanje v študentskem domu se praviloma podaljšuje najdlje za čas trajanja enega dodiplomskega

študijskega programa oziroma do izteka dvanajstih mesecev po zaključku zadnjega semestra ter enega podiplomskega študijskega programa. Bivanje v študentskem domu se lahko podaljša tudi študentom s posebnimi potrebami, ki jim je podaljšan status študenta in predložijo dokazila o invalidnosti.

Študentski boni za prehrano

Študentska prehrana se subvencionira za čas študijskih obveznosti. Upravičenci do nje so osebe s statusom študenta, ki to dokažejo s študentsko izkaznico ali z vpisnim dokazilom za vsak semester, ki je v indeksu. Študenti imajo pravico do nakupa enega bona za prehrano za vsak delovni dan, od tega največ deset bonov za dostavo hrane na dom. Študenti z ugotovljeno invalidnostjo lahko kupijo do deset dodatnih bonov.

Študent predloži predpisani dokument o statusu študenta in dokazilo o invalidnosti, na podlagi katerih mu izdajo bone za prehrano za tekoči mesec. Bone lahko kupuje večkrat mesečno. Bone lahko unovči le vsak študent zase.

Finančna pomoč

Otroški dodatek

Otroški dodatek je dopolnilni prejemek za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otroka. Pravica se uveljavlja na centru za socialno delo, ki je krajevno pristojen glede na otrokovo stalno prebivališče. Če pravico do otroškega dodatka uveljavlja sam otrok, ki je starejši od 18 let, je pristojen center za socialno delo v kraju njegovega stalnega prebivališča.

Pravica se lahko uveljavlja kadarkoli do dopoljnega 18. leta starosti otroka, za otroke, starejše od 18 let, pa le če se šolajo, dokler imajo status učenca, dijaka, vajenca ali študenta, vendar najdlje do dopoljnega 26. leta starosti. Izjemoma se za otroka šteje tudi oseba po 26. letu starosti, če njeno šolanje na visoki stopnji traja pet ali šest let ali če oseba zaradi daljše bolezni, poškodbe ali služenja vojaškega roka med šolanjem ni končala šolanja v predpisanem roku.

Pravica do otroškega dodatka se prizna za dobo enega leta. Vsako leto je potrebno vložiti novo vlogo za priznanje pravice do otroškega dodatka, in sicer v mesecu, v katerem se izteče pravica do njega. Če ste že upravičeni do otroškega dodatka, morate biti zelo pozorni na datum poteka pravice, da pravočasno vložite novo vlogo – to pomeni še pred iztekom stare pravice, da ne pride do ukinitve pravice. Po 18. letu starosti otroka mora vlagatelj ob vsakem uveljavljanju pravice do otroškega dodatka obvezno predložiti tudi potrdilo o šolanju.

Štipendije

Po zakonu se podeljujejo državne, kadrovske in Zoisove štipendije. Študenti, ki s študijskimi dosežki prispevajo k trajnostnemu razvoju družbe, lahko prejmejo posebno nagrado za prispevek k le-temu.

Do štipendije so upravičeni dijaki, študenti in tisti odrasli, ki se izobražujejo ter izpolnjujejo pogoje, ki jih določa zakon.

Splošni pogoji za pridobitev štipendije so:

- upravičenci ob prvem vpisu v prvi letnik višješolskega ali visokošolskega izobraževanja oziroma ob prvem vpisu na prvo, drugo ali tretjo stopnjo izobraževanja ne smejo biti starejši od 26 let,
- hkrati ne prejema katere od štipendij iz tega zakona,
- ne prejema štipendije ali drugih prejemkov za izobraževanje po drugih predpisih,
- niso v delovnem razmerju oziroma ne opravljajo samostojne registrirane dejavnosti,
- niso vpisani v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje.

Štipendije se dodelijo upravičencem, ki izpolnjujejo splošne pogoje, določene v zakonu, ter pod pogoji in v višini, ki jih v javnem razpisu po predhodnem soglasju vlade določi sklad.

Državna štipendija

Zahtevo za državno štipendijo študent vloži pri pristojnem centru za socialno delo. K vlogi priloži potrdilo o vpisu v izobraževalni program, evropski življenjepis in zbirno mapo (portfelj).

Kadrovska štipendija

Kadrovske štipendije dodeljujejo delodajalci upravičencem, ki izpolnjujejo splošne pogoje po zakonu, razen starostnega pogoja, in pogoje, določene v splošnih aktih delodajalca.

Zoisova štipendija

Za pridobitev Zoisove štipendije študent vloži zahtevo pri Javnem skladu Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije. O dodelitvi štipendije odloča sklad.

Ko ji poteče status študenta, se oseba lahko prijavi na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje.

Zaposlovanje

Iskalci zaposlitve

Iskalci zaposlitve se prijavijo na območni službi, kjer imajo stalno prebivališče. Prijavijo se takrat, ko se odločijo za aktivno iskanje zaposlitve, ponavadi ko prvič iščejo zaposlitev ali ko jim preneha delo-

vno razmerje. Prijava v evidenco brezposelnih oseb je predpogoj za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za primer brezposelnosti, vključitev v zaposlitveno in poklicno svetovanje ter v programe aktivne politike zaposlovanja.

Ob prijavi je potrebno predložiti:

- veljavni osebni dokument,
- davčno številko in številko transakcijskega računa,
- če je bil iskalec zaposlen, tudi pogodbo o zaposlitvi, po kateri je bil večino časa razporejen na delovno mesto v zadnjih dvanajstih mesecih pred nastankom brezposelnosti.

Iskalec zaposlitve se na zavodu prijavi osebno. Dodatne informacije so na voljo na uradih za delo, v območnih službah Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje po vsej Sloveniji ter na njihovi spletni strani www.ess.gov.si. V rubriki e-storitve iskalec zaposlitve lahko naroči tudi potrdila iz evidence zavoda. Po pošti jih na dom prejme v treh dneh.

Uveljavljanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije

Po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov je zaposlitvena rehabilitacija individualna pravica invalida do sklopa storitev, s katerimi se povečuje njegova zaposljivost. Cilj zaposlitvene rehabilitacije je, da se invalida usposobi za ustrezno delo, da se zaposli, zaposlitev obdrži oziroma v njej napreduje ali spremeni svojo poklicno pot.

Pravico do zaposlitvene rehabilitacije lahko invalid uveljavlja:

- na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje,
- na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije,
- pri delodajalcu.

Invalid, ki mu je priznana pravica do zaposlitvene rehabilitacije, ima pravico do denarnih prejemkov glede na vrsto, obseg in čas trajanja storitev.

Storitve zaposlitvene rehabilitacije:

- svetovanje, spodbujanje in motiviranje invalidov k aktivni vlogi,
- priprava mnenja o ravni delovnih sposobnosti, znanj, delovnih navad in poklicnih interesov,
- pomoč pri sprejemanju lastne invalidnosti in seznanjanje z možnostmi vključevanja v usposabljanje in delo,
- pomoč pri izboru ustreznih poklicnih ciljev,
- razvijanje socialnih spretnosti in veščin,
- pomoč pri iskanju ustreznega dela oziroma zaposlitve,
- analiza konkretnega delovnega mesta in delov-



- nega okolja invalida,
- izdelava načrta prilagoditve delovnega mesta in delovnega okolja invalidu,
- izdelava načrta potrebne opreme in sredstev za delo,
- usposabljanje na konkretnem delovnem mestu oziroma v izbranem poklicu,
- spremljanje in strokovna pomoč pri usposabljanju in izobraževanju,
- spremljanje na delovnem mestu po zaposlitvi,
- sprotno ocenjevanje uspešnosti rehabilitacijskega procesa,
- ocenjevanje doseganja delovnih rezultatov.

Za delodajalce

Subvencije plač invalidom:

- plačilo stroškov prilagoditve delovnega mesta in sredstev za delo invalidov,
- plačilo stroškov storitev v podpornem zaposlovanju,
- oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zaposlenih invalidov,
- nagrade za preseganje kvote,
- letne nagrade delodajalcem za dobro prakso na področju zaposlovanja invalidov,
- druge spodbude na področju zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest za invalide ter druge spodbude.

Kvotni sistem

Delodajalci, ki zaposlujejo najmanj dvajset delavcev, razen tujih diplomatskih in konzularnih predstavnikov, invalidskih podjetij in zaposlitvenih centrov, so dolžni zaposlovati invalide v okviru določenega deleža od celotnega števila zaposlenih delavcev. Za izpolnitev kvote šteje tudi sklenitev pogodbe o poslovnem sodelovanju z zaposlitvenim centrom oziroma invalidskim podjetjem, po kateri se priznavajo stroški dela v višini zneska dvanajstih minimalnih plač letno za vsakega invalida, ki bi ga moral delodajalec zaposliti v okviru predpisane kvote.

Aleksandra Rijavec Škerl

Obisk veleposlanika Združenih arabskih emirатов

Konec septembra je Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik obiskal veleposlanik Združenih arabskih emirатов H. E. Abdulaziz Alshamsi s spremstvom. Njegov obisk nam je bil v veliko čast.



Veleposlanik H. E. Abdulaziz Alshamsi predaja ček Jasni Bauman

Cenjenega gosta smo seznanili z delom zavoda in pravicami gluhih oseb v Sloveniji ter mu predstavili delovanje klicnega centra za osebe z okvaro sluha. Z veliko pozornostjo je prisluhnil predstavitvi ter

izrazil priznanje za naše delo. Kot direktorici zavoda mi je v izraz podpore našim prizadevanjem za nediskriminacijo oseb z okvaro sluha izročil ček v višini 19.000 evrov, za kar smo mu zelo hvaležni. Omenjena sredstva bo zavod namenil za tehnično izboljšavo klicnega centra ter s tem omogočil še večjo dostopnost svojim uporabnikom.

Obiska so se udeležili tudi učenci Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana s profesorico Petro Rezar. Veleposlanik je bil navdušen nad njimi in jim podaril dve torti.

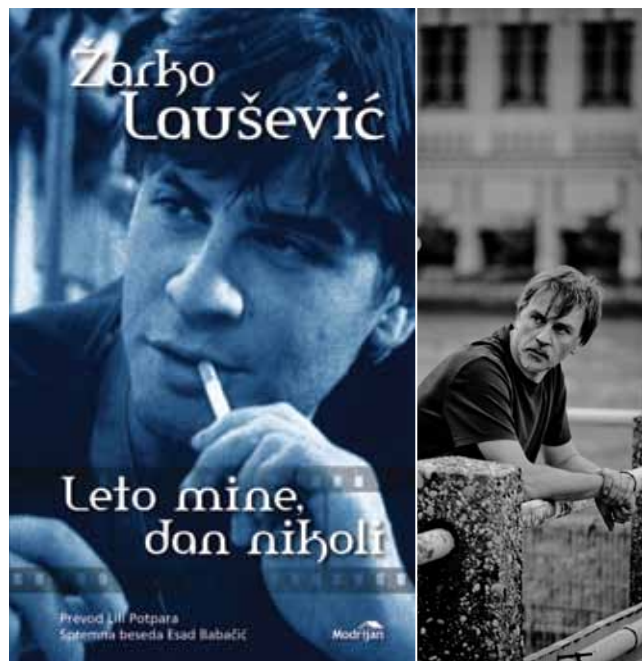
Jasna Bauman

Kultura branja

Žarko Laušević: Leto mine, dan nikoli

»Kako žalostno je, se mi zdi, da se človek ne zaveda najlepših trenutkov v svojem življenju. V tistih trenutkih ponavadi svojo srečo neskromno šteje le še za eno stopnico do nekega vrhunca, ki naj bi šele prišel. Na koncu, ko spozna, da po tej stopnici pot ne pelje nikamor več, lahko samo obžaluje, da se je zaman nadejal še boljše in lepše stopnice, ter tistega trenutka ni preživel z zavestjo o njegovi polnosti in končnosti,« je nekega dne, preživetega v zaporu, zapisal Žarko Laušević.

Mnogi, še posebej tisti, ki pripadajo nekoliko starejši generaciji, se bodo zagotovo spomnili obraza obetavnega črnogorskega igralca Žarka Lauševića, rojenega leta 1960 v Cetinju, ki je blestel v drugi polovici 80-ih let minulega stoletja. V le desetletje trajajoči karieri je odigral vrsto vlog, tako v gledališču kot v televizijskih nanizankah in filmih. Naj



omenim le najodmevnejše med njimi, med katere zagotovo sodijo vloga mladega prestopnika Šilje v televizijski nadaljevanki Sivi dom, s katero je zaslovel, glavna filmska vloga Petra Horvata v filmu Oficir z vrtnico ali vloga Bajre v filmu Zgodilo se je na današnji dan. Za svoje delo je prejel več nagrad, med drugim puljsko Zlato areno.

Žal pa mu ni bilo dano, da bi se jih tudi veselil, saj sta bila njegov glas in telo v igralskem smislu vse prezgodaj prisiljena za vedno umolkniti. Leta 1990 je igral naslovno vlogo v gledališki predstavi Sveti Sava, s katero je gostoval v Beogradu, ki so jo srbski nacionalistični skrajneži, ki so protestirali zaradi nezadovoljstva z umetniško interpretacijo, večkrat prekinili z vzkliki. Po tej predstavi za Žarka anonimni telefonski klici, žalitve in grožnje s smrtjo niso bili več le del scenarijev, marveč težave, ki jih je moral premagovati vsak dan. In edino, kar je lahko storil za svojo varnost, je bilo kupiti pištolo in jo ves čas nositi s seboj. Ko sta poleti leta 1993 z bratom doživela napad v Podgorici, jo je v samo-obrambi tudi uporabil. Zaradi močnega udarca v glavo, težav z lečami, stresa in strahu, žal ne le kot opozorilno sredstvo napadalcem, temveč kot smrtonosno orožje, zaradi katerega sta ugasnili dve življenji, tretje pa je bilo ranjeno.

Sodišče je oba z bratom spoznalo za kriva in Branimirja obsodilo na dve leti zapor, Žarka pa na petnajst. Kasneje so mu kazen znižali na trinajst let, od katerih je štiri odsedel v zaporu. Da pa se življenje pogosto norčuje iz nas, dokazuje dejstvo, da je prav v beograjskem centralnem zaporu snemal prizore za več svojih filmov in je paznike poznal že od prej. Le da se je zdaj znašel na drugi strani rešetk, nič več le kot igralec, ki nosi preobleko morilcev in prestopnikov. A s samo obsodbo njegova življenjska drama še zdaleč ni bila zaključena, temveč se zdi, da se je vrtinec tragedije le še poglobljal.

Da bi lahko preživel, je začel zapisovati. Vsakodnevna zaporniška dogajanja s poudarkom na sojetnikih, razmišljanja o svetu zunaj rešetk in spomine na življenje, za katero se je vse bolj zdelo, da ni nikdar obstajalo. Rezultat tega je knjiga *Leto mine*, dan nikoli: dnevnik nekega kaznjenca, ki je pred kratkim v prevodu Lili Potpare pri založbi Modrijan (2013) izšla tudi v slovenščini.

V njej se osredotoča na prvo leto zaporniškega življenja, najavil pa je tudi njeno nadaljevanje, v katerem bo bržkone razkril kasnejša dogajanja. Avtobiografski zapisi kažejo na večplastnost, s katero je bilo prežeto njegovo življenje v času prestajanja zaporne kazni. Ni namreč živel le v trenutku, imenovanem zdaj, temveč tudi pred in po njem. Prvi se kaže v mnogih spominih, ki so se mu kradli v misli, da bi pregnal čas, drugi pa v negotovosti ob misli na jutrišnji dan. A vendar je jasno razvidno, da se s pisanjem ne želi izogniti krivdi, se opravičevati ali iskati razlogov za svojo nedolžnost. Prav nasprotno, iz njega veje globoko zavedanje dejanja, ki mu je za vedno spremenilo življenje, a hkrati tudi žalost in

razočaranje ob vedenju, da njegova zgodba ne bo nikdar slišana. Da njegov glavni namen ni pozabiti, marveč sprejeti, kaže tudi njegova želja po tišini in samoti, ki ga znova postavi na osamelo nasprotno stran sojetnikov, kajti sam zaprosi celo za samico.

A vendar dnevniški zapisi ne prinašajo le sosledja dogodkov, temveč v prvi vrsti poglobljena razmišljanja o življenju, svobodi, svetu in soljudih. S prav posebnim žarom opisuje tudi sojetnike, s čimer slika absurdnost njihovih nastopaških monologov in sebe postavlja ter ograjuje na otok intelektualnosti. Kaj kmalu namreč postane jasno, da lahko med tistimi, ki se bahajo z umori, preživi le s pomočjo umetnosti. Branja, slikanja in igre. Celó, ko se nam zdi, da se je oddaljil od osrednje zgodbe, pripovedno nit kmalu razveže, in šele takrat se zavemo, da o sebi pravzaprav največ pove prav v trenutkih, ko opisuje druge. Je mar izobčenec prav zaradi svoje potrebe po kulturi? Ali le otopel posameznik, ki ne zmore zajokati? V čem je tako zelo drugačen od tistih, s katerimi si deli svoj življenjski prostor, in, ne nazadnje, v čem se mi sami razlikujemo od enega ali drugih?

Knjiga je dragocena prav zato ker tudi bralca pahne v globoko samoizpraševanje. Je res potrebno izgubiti, da bi imeli? Iz katere nuje ali potrebe tolikšno mero svoje pozornosti namenjamo tistemu, česar nimamo? Pa tisto, kar imamo? Svobodo, možnost izbire, nešteto priložnosti, ki čakajo na nas. Žarko je te izgubil, čeprav se na prvi pogled morebiti zdi, da so mu bile vrnjene. A ne, nikakor, saj je po vseh letih zagotovo še vedno ujetnik. Sistema. Pogledov drugih. Lastnega utripa srca. Pa mi, mar vemo, kdo smo? In kje? S poudarkom na slednjem. V kolikor ozavestimo dejstvo, da so pregoni države za njegovo varnost lahko poskrbeli le tako, da so mu svetovali, naj si kupi pištolo, to vprašanje postane neizogibno. In ob zavedanju, da obstaja tako absurden sistem, ki obsodbo prepušča profesorju s pijanim zadahom, sodniku brez vsakršne avtoritete, odvetniku, ki hlepi le po zaslužku, obtoženca pa okrade v tej meri, da ta postane povsem neslišen, neviden in nepomemben, celo takrat, ko mu sorodniki žrtev obljublajo krvno maščevanje.

A vse to se ni dogajalo nekje daleč stran, temveč zelo blizu, tu, pri nas, kot še vedno radi rečemo za države nekdanje Jugoslavije. Potemtakem si je resnično potrebno postaviti vprašanje: v kakšnem svetu živimo? Iz tega pa neizogibno vodijo sledi do naslednjega, čigar odgovora se, zavedno ali nezavedno, bojimo: je mar danes kaj drugače?

Nina Novak

Osemdeset let organiziranega delovanja Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor letos praznuje 80-letnico organiziranega delovanja, 26. novembra pa je bila v Narodnem domu Maribor svečana akademija ob visokem jubileju.



Prvi sestanek za ustanovitev Društva gluhonemih

Po ugotovitvah Svetovne zdravstvene organizacije je izguba sluha takoj za duševno prizadetostjo druga najtežja invalidnost.

Zgodovina društva

Društvo gluhonemih za Dravsko banovino s sedežem v Mariboru je bilo prvič omenjeno leta 1935 v Velikem adresarju Maribora, Celja in Ptuja, na strani 99, med dobrodelnimi in podpornimi društvi. Imelo je 45 članov, njegov predsednik je bil Alojz Uršič. V Registru društev v Mariboru, ki ga hranijo v Pokrajinskem arhivu Maribor, pa je zapisano, da je bil med leti 1933 in 1940 njegov predsednik Viljem Hochwald.

Društvo danes

V društvu izvajamo naslednje posebne socialne programe:

- pomoč odraslim gluhim, naglušnim in gluhoslepim pri samostojnem ter enakovrednem vključevanju v življenjsko in delovno okolje,
- pomoč ostarelim in bolnim gluhim, naglušnim ter gluhoslepim na domu – osebno asistenco,
- ohranjanje zdravja v lastni počitniški prikolici v Termah Banovci,
- družabništvo in medgeneracijsko povezovanje,
- izdajo časopisa, fotografsko- in video dejavnost, spletno stran društva, okrogle mize in predavanja kot vir informacij,

- tehnične pripomočke za gluhe, naglušne in gluhoslepe,
- uporabo računalnika za vsakdanjo rabo in vseživljenjsko učenje,
- šport in rekreacijo,
- tečaj slovenskega znakovnega jezika kot osnovo za širitev mreže tolmačev,
- kulturo gluhih in naglušnih ustvarjalcev.

Člani društva v največji meri uporabljajo programe za preprečevanje in odpravo socialnih in življenjskih stisk ter težav, ki izhajajo iz delne ali popolne izgube sluha. Pri izvajanju posebnih socialnih programov aktivno sodelujemo z javno mrežo izvajalcev socialnovarstvenih, zdravstvenih, izobraževalnih in zaposlitvenih storitev, s službami lokalne in državne uprave ter sodstvom.



Strokovni delavec-sekretar Milan Kotnik

Danes ima društvo strokovno službo s šestimi zaposlenimi, ki s strokovnim delom pomagamo, svetujemo, obveščamo in zagotavljamo storitve za vse gluhe, naglušne in gluhoslepe uporabnike v Podravju.



Podelitev tehničnih pripomočkov

Statistika

Na podlagi statističnih podatkov iz evidence članstva smo izdelali njihovo socialno strukturo, ki kaže na zelo nizko izobrazbeno raven, posledično pa kar 77 odstotkov članov društva živi na pragu revščine.

Zaradi izobrazbenih in zaposlitvenih pogojev 26 odstotkov odraslih gluhih, naglušnih in gluhoslepih članov društva nima končane osnovne šole, 40 odstotkov pa nima končanega poklicnega izobraževanja. 16 odstotkov ima končano poklicno šolo, 14 odstotkov srednjo šolo, 4 odstotki pa šesto ali sedmo stopnjo izobrazbe.

Razumeti in biti razumljen je še danes osnovno vodilo človeka, da se na določeni razvojni stopnji začne medsebojno sporazumevati.

Društvo je članom drugi dom, kjer se lahko enakovredno vključujejo v različne aktivnosti in kakovostno preživljajo prosti čas ter na ta način preprečujejo socialno izključenost. Skrb društva je, da s svojim delovanjem v največji meri omogoči razvijanje in ohranjanje socialne identitete. Leta 1998 smo pridobili status društva v javnem interesu na



Obdaritev otrok gluhih staršev



Številčna udeležba na tečaju znakovnega jezika



Državno prvenstvo v bowlingu

področju socialnega varstva, šolstva in športa, leta 2003 pa odločbo o statusu invalidske organizacije. Ponosni smo na strokovno delo in izvajanje posebnih socialnih programov za gluhe, naglušne in gluhoslepe prebivalce na območju Podravja, še posebej pa na letošnje priznanje Mestne občine Maribor, ki je društvu za 80 let organiziranega delovanja, dosežke in zasluge pri polnovrednem vključevanju gluhih, naglušnih ter gluhoslepih v družbeno življenje podelila Listino mesta Maribor.

Želje za prihodnost

Društvo kot nevladna invalidska organizacija opravlja družbeno odgovorno in koristno delo za gluhe, naglušne ter gluhoslepe, zato od države želimo in zahtevamo, naj poskrbi za vse svoje državljane, zlasti za invalide sluha ter njihovo enakopravno vključevanje v življenje in delo. Prav tako želimo, da se društvu zagotovijo redna finančna sredstva za delovanje, tako s strani države kot 41 občin in mest v Podravju. Le tako bomo ne glede na članstvo v društvu še naprej lahko pomagali odraslim invalidom sluha pri enakopravnem vključevanju v življenje in delo ter jim posredovali razumljive napotke, kako izboljšati zaposlitvene, stanovanjske, ekonomske in družinske razmere.

Milan Kotnik

Kaj je naglušnost?

Kaj pravzaprav prinaša naglušnost? V vsakdanjem življenju biti naglušen pomeni, da ne slišiš določenih zvokov, pri glasovnih frekvencah (500-4.000 Hz) ne slišiš določenih glasov in imaš težave pri ločevanju govora od ostalih zvokov.

Naj ponazorim. Starejši (pri starostni obliki naglušnosti) pogosto ne slišijo glasov, kot so p, h, g, k in f, kar pomeni, da stavek ‚pridi hitro k meni v gorice‘ razumejo kot ‚ridi itro meni v orice‘. To pomeni, da morajo ugibati o pomenu slišane ali prositi za ponovitev stavka na drugačen način – z uporabo drugih besed, da se v govoru uporabi drugačne glasove.

Pri razumevanju naglušnosti se moramo prav tako zavedati, da slišati ni enako razumeti. Slišimo z ušesi in, kar smo slišali, razumemo z možgani. Večina otrok se rodi z normalno delujočimi ušesi in možgani. Vendar je potrebnih tisoče ur vaje, preden otrok sliši in razume vprašanje, kot je: »Želiš čokoladni ali jagodni sladoled?« Otrok takoj sliši vprašanje, le razume ga ne. Razumeti ga je sposoben, šele ko pridobi določena znanja, ko ve, kaj je sladoled, ter pozna okus čokolade in jagode. Vzrok tiči v dejstvu, da sta za razumevanje govora poleg slišanja pomembna tudi v spominu shranjeno znanje in zmožnost učenja. Na kratko to pomeni: razumevanje = slišanje + znanje + učenje.

Naglušnost sili naglušne, da so pozorni tako na slišanje kot na razumevanje. Ni dovolj, da z medicinsko-tehničnimi pripomočki poskrbijo za boljše slišanje, temveč se morajo z uporabo različnih tehnik sporazumevanja naučiti nadomestiti manjkajoče glasove ter na ta način izboljšati svojo sposobnost razumevanja govora. Med omenjene tehnike razumevanja spadajo:

- prepoznavanje govornikove mimike in neverbalne komunikacije,
- odčitavanje z ustnic ter
- izboljšanje zmožnosti ugibanja.

Pri tem sta zelo pomembna samoizobraževanje in učenje, saj je pri naglušnosti ključnega pomena, da skušamo možgane čim dlje, tudi v starosti, ohraniti sveže in v polni kondiciji. Zato moramo čim bolj skrbeti za splošno razgledanost in informiranost ter veliko časa nameniti spoznavanju značilnosti pogovornega jezika, tako pisanega kot govornega. Skratka, berite, informirajte se in se izobražujte. Več ko boste vedeli o naglušnosti in svetu okrog vas, lažje boste z njo živeli in bolj boste samozavestni.



Mukotrpnost nenehnega učenja se lahko tudi odpravijo. Na začetku ne boste čutili sprememb, saj ob slabšanju sluha možgani za krajše obdobje nadomestijo trenutno izgubo sluha. Možgani imajo v spominu zvok in so prek zvočnih namigov, ki jih dobijo iz ušes, za kratek čas še vedno sposobni sorazmerno dobro razumeti govor. V kolikor pa jih ne spodbujamo in prisilimo v vadbo, z izgubo sluha sčasoma izgubijo sposobnost za obdelavo govornega jezika – pozabijo zvoke, zato jih ne morejo več razumeti.

Tako boste sčasoma govorili vedno slabše, manj razumljivo ter izpuščali posamezne glasove in dele besed. Govor in pisano besedo boste vedno slabše razumeli, česar se boste sramovali in se zato začeli izogibati družbi. Vse to bo pospešilo proces slabšanja sluha, pešanje pozornosti in koncentracije ter vodilo v vedno slabši spomin in demenco. Posledično se bo z vami vedno težje pogovarjati, vedno bolj boste dajali občutek umske prizadetosti in ljudje, tudi bližnji, se vas bodo izogibali.

Katero pot boste izbrali, je odvisno le od vas. Ali kot pravi pregovor, vsak je svoje sreče kovač.

Marko Štanta

Razmišljanje o naglušnosti

Ob omembi naglušnosti se največkrat izkaže, da je to tema, o kateri se vse ve in o kateri pravijo, da »menda ni tako grozno hudo biti naglušen«. Zanimivo je opazovati, kako ljudje komunicirajo med seboj, kaj sporočajo drug drugemu, kako razmišljajo o izgubi sluha kot invalidnosti in/ali hendikepiranosti ter o (ne)zmožnostih osebe, ki je izgubila sluh, za enakovredno vključitev v družbo.



Ljudje izgubo sluha pogosto razumejo kot nemoč, šibkost, prizadetost in nezmožnost. Zato je potrebno poudariti, da izguba sluha ni invalidnost in ne pomeni, da je nekdo prizadet ali nezmožen. Kakovostno življenje se s slabšim sluhom ne konča, temveč le spremeni. Ravno spreminjanje navad in življenjskega sloga pa je nekaj, kar ljudje pri naglušnosti težko sprejmemo in naredimo. Vsem je jasno, da petdesetletnik ponavadi ne more preplavati ali preteči enake razdalje kot najstnik, da s starostjo pogosto peša vid in so zato potrebna očala. Jasno nam je, da se mora oseba s prekomerno težo in posledično previsokim krvnim tlakom naučiti živeti z omejitvami, ki ji jih prinašajo zdravstvene težave, pri izgubi sluha pa ni tako.

Vzrok, zakaj imamo vsi težave pri sprejemanju in razumevanju naglušnosti, je banalno preprosto. Živimo v komunikacijski družbi. Naš ugled in položaj sta največkrat pogojena z našo sposobnostjo komuniciranja. V današnjem času najbolj uspevajo dobri govorniki in ljudje, ki obvladajo komunikacijske veščine. Žal je sluh najpomembnejše čutilo za nemoteno komunikacijo. Četudi si slep, jecljaš, si na vozičku in ti primanjkuje znanja jezika ter veščin komuniciranja, nikoli nisi tako omejen v komunikaciji, kot če imaš omejitve pri sluhu. Zato kot naglušna oseba nimaš izbire. Čeprav se okvara sluha navzven ne opazi, naglušnosti ne moreš skriti. Takoj ko pride do komunikacije, pride do izraza tudi slab sluh. Zaradi tega je dobrodošlo, da kot

naglušna oseba razumeš težave naglušnih, poznaš lasten sluh in njegove omejitve ter imaš znanje, kako izboljšati svoje sporazumevanje. Le tako zmoreš samozavestno in brez občutka krivde pojasniti težave in posebnosti pogovora z naglušno osebo ter v pogovoru prevzeti pobudo.

Omejitve sluha lahko presežeš s spreminjanjem navad in z uporabo slušnih aparatov. Žal pa omejitve niso le v ušesih, temveč tudi v družbi, v kateri živimo. Spreminjanje navad se zato začne z opozarjanjem sogovornikov in navajanjem družbe na posebnosti sporazumevanja z naglušno osebo. Uporabljati je potrebno tehnike za boljše razumevanje govora, kot so razločen in jasen govor, prilagajanje pogovora hrupu, skrb za pozornost ter izogibanje navzkrižnemu govoru, in skrbeti za lastno razgledanost.

Naslednji korak za izboljšanje razumevanja govora je izbor in redna uporaba ustreznih slušnih aparatov. Ob tem moraš kot naglušna oseba razvijati tudi prepoznavanje glasov in razumevanje govora. In ne nazadnje, nenehno, vse življenje, je potrebno skrbeti za razvijanje veščin komuniciranja. To sicer predstavlja izziv, toda življenje je tako ali tako polno izzivov, ki nas bogatijo ter prinašajo nove izkušnje in nam krepijo samozavest.

Marko Štanta

Slušni aparat – odličen pripomoček za boljši sluh in komunikacijo v družbi

Različni pripomočki ljudem omogočajo boljšo kakovost življenja. Govorim o pripomočkih, kot so računalnik, telefon in gospodinjski aparati. Vendar svojega razmišljanja ne bom posvetil njihovemu opisovanju, osredotočil se bom le na pripomoček, ki naglušni osebi olajša razumevanje, dnevno komunikacijo z ljudmi in lažje poslušanje glasbe – slušni aparat. Njegov razvoj bom predstavil skozi lastno uporabniško izkušnjo.

Prvi slušni aparat sem dobil, ko sem bil star osem let. Takrat so na zdravniškem pregledu ugotovili, da imam določen odstotek izgube sluha. To je vplivalo tudi na moje sodelovanje pri pouku. Ko sem opravil vse preglede v zvezi s sluhom, sem dobil brezplačni slušni aparat, na katerega sem se moral navaditi – predvsem na močnejše zvoke, kot sta šumenje in šelestenje, ter na večjo razločnost govora.

Moj prvi slušni aparat je imel tri gumbе ali nastavljive ročice, ki so služile zgolj nastavljanju glasnosti in jasnosti zvoka ter razdalje govorca oziroma zvočne izhodne naprave. Aparat naj bi mi bil v veliko pomoč, a ga nisem hotel nositi. Na javnih mestih, na primer v šoli ter na kulturnih in zabavnih prireditvah, sem si ga nadel z veliko težavo. Ne vem, zakaj mi ga je bilo v tistem obdobju tako težko nositi, verjetno tudi zato, ker ni bil nikoli pravilno nastavljen.

Leta tečejo, tehnologija napreduje, izdelki imajo sodobnejšo obliko in so bolj uporabni ter zato bolj priljubljeni. Tudi slušni aparati so iz leta v leto bolj izpopolnjeni. Kot najstnik sem bil upravičen do novega slušnega aparata. S precejšnjim doplačilom sem si privoščil aparat znanega podjetja, ki je zame predstavljal pravo revolucijo. Deloval je brez nastavitvenih gumbov, ki sem jih bil vajen pri prejšnjem, in imel vgrajen sistem, primeren prav za mojo izgubo sluha. Z novim aparatom sem enkratno doživel kino predstavo, saj se je prilagajal jakosti zvočnih efektov. Tako sem cel film lahko spremljal brez zoprnih težav z nastavljanjem glasnosti.



Različne oblike slušnih aparatov



Dva različna zaušesna slušna aparata: na levi brez programske tipke, na desni pa s funkcijo T

Tretja generacija slušnih aparatov, ki jih uporabljam, ni dosti naprednejša od prejšnje. Funkcije nastavljivosti so takšne, kot so bile, tudi oblika se ni spremenila. Aparata se razlikujeta le v velikosti – desni je večji kot levi, kar sem najbolj občutil prve dni uporabe. Lahko bi rekel, da je model, ki ga uporabljam, slabši od prejšnjega. Zato se marsikdo vpraša, zakaj sploh zamenjati slušni aparat? Stvar pa je taka: uho je zrastle na končno velikost in zakaj ne bi izkoristil možnosti menjave, če se mi ponudi? Res pa je, da menjava ne prinese vedno izboljšanja.

Upam, da tudi tretji generaciji aparatov, ki jih uporabljam, teče zadnje leto uporabe. Kmalu bom spet postavljen pred izbiro med novimi modeli različnih proizvajalcev. Najraje bi izbral različico, ki bo boljša od zdajšnje – brez gumbov in z možnostjo nastavitve s pomočjo posebnega računalniškega programa, dosegljivega uporabnikom, kar pa pride v poštev le za mlajše generacije. Pozornost pri izbiri bi posvetil tudi obliki, kar je za marsikoga nepomemben kriterij. Menim, da čim manjši je aparat, bolj je lahko oseba, ki ga nosi, samozavestna.

Zadnji odstavek je le odsev mojih želja glede prihodnje generacije slušnih aparatov. Resničnost pa je najpogosteje precej drugačna. Zato pravim: »Pustimo se presenetiti.«

Je res tako težko razumeti?

Kako nekomu, ki sliši, bere ter ima voziški izpit za kombi in navzven deluje kot oseba, ki lahko v življenju samostojno deluje, razložiš, da izguba sluha pomeni, da ne slišiš?

Povod za pisanje mi je dal nedavni pripetljaj, ki se mi je zgodil na delovnem mestu, v svetu, ki ropota, šumi in govori, v katerem sem še nedavno brez težav delovala, in ga ni težko prilagoditi osebam z okvaro sluha, le včasih je za to potrebno malo zdrave kmečke pameti. Le kdo bi si mislil, da so lahko dogovori tipa «kdaj prideš» tako komunikacijsko obremenjujoči, da pri tem človek potrebuje pomoč? Pri svojem delu skušam ohraniti samostojnost tudi v smislu dogovorov, saj živimo v dobi informacijske tehnologije in že pri malčkih opažamo, kako spretno ravnajo s telefoni. Zato ne vidim nobene ovire, da se oseba z okvaro sluha ne bi mogla samostojno dogovarjati. A vendar sem v opisani situaciji obupala.

Ob prejemu pohištva, ki smo ga naročili pri večjem slovenskem proizvajalcu, sem ugotovila, da storitev ni bila kakovostno opravljena. Sledila je reklamacija, v kateri sem navedla vse ustrezne podatke – telefonske številke vzdrževalcev, recepcije, na prošnjo monterja pa tudi svojo, z opombo, da sprejemam le sporočila, saj imam okvaro sluha. Prav tako sem navedla elektronski naslov in poudarila, da je to najbolj zaželen način komunikacije, saj najmanj moti delovni proces.

Po nekaj tednih in predhodnih urgencah, da je skrajni čas, da reklamacijo uspešno rešijo, sem prejela telefonski klic. Ker številke nisem poznala, sem se odločila, da ga ignoriram. Izkušnje so pokazale, da je po telefonu skorajda nemogoče razložiti, da ne slišiš dobro, ker imaš okvaro sluha. Klicatelj se namreč vedno znova skuša pogovarjati s teboj. Res je, da imajo novi telefoni funkcijo za naglušne, in bi mi tak telefon olajšal sporazumevanje, vendar menim, da ni nujno potreben za življenje, saj razumevanje ponavadi onemogoča hrup v okolici. Pa tudi cenovna dostopnost omenjenih telefonov ni zanemarljiva. Zato je moja prva reakcija na klic z neznane številke ignoranca, saj sem nad pojasnjevanjem, da ne slišim in naj pošljejo sporočilo, obupala.

Na vnovični klic z iste številke se vedno odzovem, in sicer tako da pošljem sporočilo. Ker se je klic z iste številke ponovil v naslednje pol ure, sem se odločila za odziv, saj je nekdo očitno hotel stopiti v stik z mano. Na kratko sem napisala: »Sporočilo, prosim!« Toda v naslednjih minutah se je klic pono-



vil. Spet sem poslala sporočilo z enako vsebino in upala, da ga bo klicatelj upošteval. Kljub temu me je vnovič poklical, zato sem se odločila za dodatno pojasnilo, zakaj želim sporočilo. Napisala sem, da sem gluha in da prosim za sporočilo. Naj omenim, da zelo težko napišem, da sem gluha. Ker pa želim delovati samostojno, zatrem slabe občutke in to povem. In če povem, da sem gluha, je menda razumljivo, da ne slišim, in upam, da bo klicatelj to upošteval ter se bom z njim uspela dogovoriti sama.

Toda moje upanje je bilo preveliko. Ker sem po nekaj minutah znova prejela klic, sem se odločila za dodatno pojasnilo. Napisala sem: »Spoštovani. Gluh pomeni, da ne slišiš osebe, ki govori po telefonu. In jaz sem gluha. Prosim vas za sporočilo.« V pričakovanju odgovora sem se sprostila, saj sem predvidevala, da bo pojasnilo zadoščalo. Konec koncev me je klicala oseba, ki si je z menoj res žela vzpostaviti stik, saj je s klicanjem vztrajala. Toda doživela sem vnovični klic in obupala. Telefon sem predala sodelavki in jo prosila, naj se dogovori s serviserjem, kateremu je v majhno opravičilo le to, da je serviser pohištvenega podjetja in se morda še nikoli ni srečal z nekom, ki ima okvaro sluha.

Nikakor pa ne najdem opravičila za osebje v zdravstvenih ustanovah, predvsem tam, kjer obravnavajo ljudi s kakršnimkoli težavami s sluhom, če je njihovo ravnanje enako ravnanju serviserja. Razumevanje in sposobnost vživljanja v sočloveka namreč nista povezana s stroški, temveč le z zdravo kmečko pametjo, ki je je na žalost čedalje manj.

Kako slišča populacija doživlja osebe z okvaro sluha?

Različne raziskave in predstavitve kažejo, kakšna so občutja gluhih in naglušnih, ki se spopadajo s tegobami vsakdanjega življenja, bistveno manj pa je informacij, kako izgubo sluha doživljajo tisti, ki so v neposrednem stiku z gluho ali naglušno osebo.

Kolikokrat se osebe z okvaro sluha vprašamo, kako težko je tistemu, ki ne pozna primerne komunikacije, s katero lahko stopi v stik z nami? Kako težko je lahko nekomu, ko se mu ne odzovemo, se zanj ne zmenimo ali se na povedano odzovemo povsem neustrezno? Skoraj vsi, ki se srečujemo z okvaro sluha, imamo izkušnje s situacijami, v katerih se nismo najbolje znašli.

Okvara sluha, odvisno od stopnje in obdobja, v katerem nastane, posameznika zaznamuje. Kot pri ostalih invalidnostih in okvarah se tudi pri okvari sluha posledice pokažejo na vseh področjih posameznikovega življenja. Naše sprejemanje okvar in bolezni je različno, včasih zelo dolgotrajno. Pa vendar večina ugotovi, da jim je pravzaprav lažje, ko o težavi odkrito spregovorijo. Ljudje smo družbena bitja in v večini primerov ravnamo na način, ki zблиžuje.

V priročniku Sluh – naglušnost in gluhoti piše: »Če se torej pri gluhih pojavljajo negativne lastnosti, te nikakor niso posledica gluhoti same, ampak posledica nerazumevanja in napačnih pristopov in postopkov sliščega sveta do gluhega človeka. Okolico doživlja ogrožajoče, postaja introvertiran, ravnodušen ali apatičen, prisotni so občutki zapuščenosti, manjvrednosti, fobija preganjanja, je bolj pasiven v smislu interesov, agresivnejši do okolja.« (S. Košir, 1999)

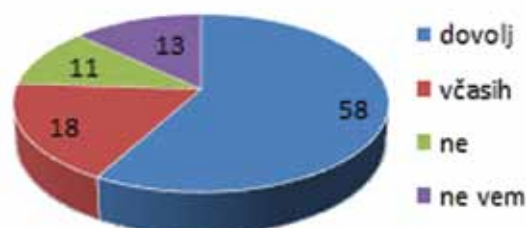
Lahko se vprašamo, zakaj gluhe in predvsem naglušne osebe pogosto ne ukrepamo tako, da okolici pojasnimo svoje stanje. Z ustreznim pojasnjevanjem bi si olajšali delovanje v družbi, okolico seznanjali s težavami, s katerimi se soočamo, ter jo izobraževali o načinu komunikacije, ki nam najbolj ustreza.

Zastavilo se mi je vprašanje, s kakšnimi občutki in dilemami se srečujejo slišče osebe, ki so primorane imeti odnos z gluho ali naglušno osebo. V ta namen sem pripravila anketni vprašalnik, ki je bil poslan osebam v neposrednem stiku z naglušnimi in gluhi. V spletni obliki je bil na voljo 45 dni, izpolnilo pa ga je 86 oseb, starih od 10 do 70 let in več. Največ jih je bilo starih med 20 in 30 let,

večina, kar 76 odstotkov, je bila ženskega spola. Prav tako je bil večji del vprašanih v sorodstvenem razmerju z osebo z okvaro sluha, manjši del pa v drugačnem razmerju, na primer prijatelji, sošolci, znanci in sodelavci.

Rezultati ankete so dali uvid v trud, ki ga polovica vprašanih vložila v dobro komunikacijo z naglušno oziroma gluho osebo, ter vpogled v to, da si želijo, da jih oseba z okvaro sluha seznanja s situacijo in jim razloži, kako je komunikacija lahko najbolj uspešna in s čim manj motečimi zunanjimi dejavniki. Podatki, da se nekateri odzovejo z nestrpnostjo, pomilovanjem, frustracijo in užaljenostjo, prav tako niso zanemarljivi. Del sliščih posameznikov navaja, da v situacijah postanejo svetovalci. In prav tako kot osebe z okvaro sluha pogrešamo komunikacijo brez ponavljanja, jo pogrešajo tudi slišči. Med odgovori, ki so jih navedli, sta bila pogosto tudi neprimernost okolja za pogovor ter stalna usmerjenost na sogovornika. Kot večina naglušnih tudi slišči pogrešajo šepet in pogovor po telefonu, moti pa jih tišina, ki pogosto nastane zaradi težav v komunikaciji. Večji del vprašanih meni, da so se osebe z okvaro sluha sprijaznile z nastalo situacijo, da svojo invalidnost skrivajo in se izogibajo stikom. Ker gluhi in naglušni ponavadi ne pojasnimo, da ne slišimo, je podatek, da večina vprašanih meni, da bi morala naglušna/gluha oseba okolici pojasniti, kako najlažje komunicirati z njo, dobrodošel.

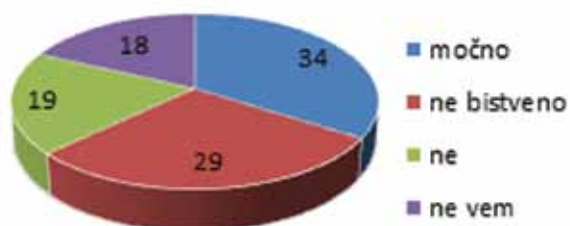
Osebe z okvaro sluha se pogosto soočamo s trditvami, da se ne potrudimo dovolj, da bi razumele okolico. 58 odstotkov vprašanih meni, da se dovolj potrudimo, 18 odstotkov, da se včasih potrudimo, včasih ne, 13 odstotkov jih je odgovorilo z »ne vem«, 11 odstotkov pa je mnenja, da se ne potrudimo dovolj.



Se naglušna ali gluha oseba dovolj potruditi razumeti okolico?

Okvara sluha je žal tudi dejavnik, ki pogosto vpliva na uspešnost, zadovoljstvo, družabnost ter na celovitost osebnosti. Z omenjeno trditvijo se strinja večina vprašanih, dejstvo pa je, da je delovanje posameznika v družbi močno pogojeno z njegovim razvojem in spodbudami, ki jih prejema iz neposrednega okolja.

Pomemben dejavnik v življenju je tudi partnerstvo, saj sta kakovostna komunikacija in razumevanje bistvena za dober odnos.



Kako okvara sluha vpliva na partnerski odnos?

34 odstotkov vprašanih meni, da okvara sluha močno vpliva na partnerski odnos, 29 odstotkov, da sluh ni bistvenega pomena v partnerskem odnosu, 19 odstotkov, da ne vpliva, 18 odstotkov pa je odgovorilo z »ne vem«.

Odgovori, da večina slišočih vztraja v komunikaciji z naglušno osebo, so drugačni od praktičnih izkušenj. Za boljše razumevanje se potrudijo povedati čim bolj razločno, da naglušna ali gluha oseba lahko prebere z ustnic, nekateri pa uporabijo mimiko in znakovni jezik, če ga obvladajo. Slušne aparate pozna skoraj vsakdo, žalostna pa je ugotovitev, da del vprašanih še vedno meni, da naglušna oseba s slušnim pripomočkom sliši enako dobro kot oseba, ki nima okvare sluha.

Podrobnejša analiza rezultatov ankete pokaže, da pogosto ni le slišoča populacija tista, ki gluhe in naglušne ovira pri enakovrednem položaju v odnosu.



Težava se pojavlja predvsem zaradi nepoznavanja konkretnega pomena gluhotе in naglušnosti, to pa vodi v neustrezen način komunikacije. Nujno je treba upoštevati tudi psihološki vidik sprejemanja težave, s katero se sooča oseba z okvaro sluha, saj jo predvsem oglušeli v odrasli dobi zanikajo in prikrivajo. Odločitev posameznika, da sprejme pomoč, na primer slušni aparat, je včasih dolgotrajen proces. Prav tako se je pogosto težko znova navaditi na hrup, prisoten v okolju, saj je okolje ob počasni izgubi sluha postalo tišje, kar je za večino udobnejše. Žal pa tišina okolja pomeni tudi slabše razumevanje govora in vse slabše delovanje v družbi.

Naša okolica želi, da o težavi spregovorimo. Naši bližnji pogosto zaznajo težavo, s katero se soočamo, ne poznajo pa pravega pristopa k njenemu reševanju. Le sami vemo, kaj nam najbolj ustreza, in dokler se ne bomo postavili zase ter poiskali ustrezne rešitve, bomo pogosto ostali v podrejenem položaju. Ob tem pa bodimo iskreni in se vprašajmo, če nam je takšen položaj morda udoben.

Dobljeni odgovori naj bodo v razmislek, kako lahko sami prispevamo k boljšemu načinu komunikacije in s čim se soočajo slišočе osebe, ki so v neposrednem stiku z nami. Odgovori so tudi pokazatelj, kako našo okvaro zaznavajo slišočе osebe, kaj si želijo v odnosu z nami in kako ravnajo v različnih situacijah.

Treba se je zavedati, da se z daljšanjem življenjske dobe in s staranjem prebivalstva povečuje tudi število oseb z okvaro sluha, zato bo v kakovostno komunikacijo potrebno vložiti veliko truda in energije. Čeprav tehnične pripomočke promovirajo na vsakem koraku in čeprav živimo v dobi tehnološkega napredka, prav osebna komunikacija pogosto najbolj pozitivno vpliva na nas. Ljudje smo družbeni bitja, osebni stiki pa močno vplivajo na kakovost našega bivanja in delovanja.

Darja Pajk

Bled v naših očeh

Likovne kolonije gluhih in naglušnih slikarjev imajo dolgoletno tradicijo ter večinoma tradicionalni lokaciji v Kranjski Gori in Piranu. Na sestanku kulturnikov pod okriljem Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je organizacijo letošnje kolonije prevzelo Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj.

Na društvenem kolegiju smo se odločili za spremembo lokacije in predlagali Bled, ki je s svojo lepoto pravi magnet za likovne ustvarjalce, saj ga je že največji slovenski pesnik France Prešeren poimenoval »kinč nebeški«. Obenem smo želeli likovno kolonijo nadgraditi z razstavo ustvarjenih del in vključiti tudi lokalno skupnost. Za delovni pogovor in sodelovanje pri nacionalnem kulturnem dogodku smo prosili župana občine Bled Janeza Fajfarja. Deležni smo bili resnično prijaznega sprejema in navdušeni nad ponujenim sodelovanjem. Naj ob tem omenimo, da nam je blejski župan tudi pred tem nudil podporo pri zaposlovanju gluhe osebe na projektu Asistent/asistentka bom. Za razstavo likovnih del nam je ponudil občinske prostore, za slavnostno odprtje razstave pa protokolarno dvorano.

Najprimernejši datum za otvoritev razstave se nam je zdel 19. september, dan, ko svetovna javnost obeležuje mednarodni dan gluhih. V poletnih mesecih je Bled obiskalo pet gluhih in naglušnih slikarjev: Drago Jerman, Stane Intihar, Bedrija Črešnik, Aleksander Prokofjev in Marko Lukan. V tridnevnem ustvarjalnem tempu so ustvarili štirinajst likovnih del, ki jih je bilo treba lično uokviriti ter oddati v strokovno recenzijo in likovno kritiko. Pripraviti je bilo treba tudi celotni scenarij in protokol otvoritve ter nešteto malenkosti, ki so sestavni del tovrstnih kulturnih dogodkov. Ob tem se spodobi, da se iskreno zahvalimo Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije za korektno podporo in sodelovanje pri uresničitvi projekta ter županu in prijaznim uslužbenkam občine Bled za potrpljenje pri usklajevanju naših potreb in želja. Razstavo smo poimenovali Bled v naših očeh, s čimer smo hoteli poudariti, da gluhi in naglušni blejske lepote lahko le opazujejo, ne morejo pa uživati v poslušanju blejskih zvonov, topotu kopit fijakarskih konj, valovanju jezera, oglašanju račk in labodov ter značilnem turističnem vrvežu mondenih krajev.

V četrtek 19. septembra 2013 ob 12. uri se je v protokolarni in poročni dvorani občine Bled zbrala množica obiskovalcev ter povabljenih gostov iz bližnje in daljne okolice. Voditeljica slovesnosti Romana Purkart je k besedi najprej pozvala likovnega

kritika, našega dolgoletnega člana in kulturnega sodelavca prof. Janeza Štera, po njegovem nagovoru pa je nastopila Mirsada Ibradžić s čudovito pesmijo Ne slišim. Navzoče je pozdravil predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladen Veršič ter pohvalil trud za uresničitev blejskega kulturnega dogodka, ki je na svojstven način pripomogel k prepoznavnosti naše invalidnosti ter pomembnosti delovanja društev in Zveze.

Dolgoletna članica našega društva Majda Pompe nam je nazorno pokazala, da kljub težki naglušnosti še ni pozabila igranja na kitaro, ter je v spremljavi sedemletne vnukinje Eme Loy, ki igra čelo, in harmonikarja Florijana Kozmosa navdušila obiskovalce. Vsi smo se z velikim veseljem prepustili milozvočni melodiji, ki je prijetno in blagodejno popestrila slavnostni dogodek.

Kot predsednik društva sem se iz srca zahvalil obiskovalcem, ustvarjalcem, sodelujočim in vsem, ki so kakorkoli pomagali pri realizaciji dogodka, posebej iskreno pa blejskemu županu Janezu Fajfarju, ki nas je prijazno sprejel, široko odprl občinska vrata ter omogočil postavitve razstave. Vsi skupaj predstavljamo lep primer, da se tudi v teh čudnih prepirljivih časih da lepo sodelovati in tudi kaj konkretnega narediti.

Kot zadnji slavnostni govornik in otvoritelj razstave je nastopil blejski župan, ki nam je čestital ob mednarodnem dnevu gluhih, nam zaželel vse dobro ter obljubil vso podporo pri uresničevanju pravic, ki nam pripadajo in nam jih država obljublja že mnogo let. Ob koncu nas je mala virtuosinja Ema še enkrat popeljala v čudoviti svet glasbe, sledila pa je pogostitev v toplem in sončnem vremenu na čudoviti vrtni terasi s prekrasnim razgledom na romantično jezero in mogočni starodavni blejski grad. Manjkale pa niso tudi tradicionalne blejske kremšnite, ki so nam šle resnično v slast ter dodatno popestrile prijetno vzdušje in dobro voljo, ki nas ob obujanju prijetnih spominov na obisk slovenskega turističnega bisera spremlja še danes.

Evropski dan jezikov

Konec septembra so v Osnovni šoli Naklo na poseben način obeležili evropski dan jezikov, ko tudi otroci dobijo priložnost spoznati jezikovno raznolikost v Evropi ter se spodbuja učenje jezikov v šoli in zunaj nje. Pridružili smo se jim člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj, saj so nas povabili, naj jim predstavimo slovenski znakovni jezik.

Nad povabilom smo bili prijetno presenečeni in veseli, da lahko učencem predstavimo pomembnost in zanimivosti jezika gluhih. Sekretarka društva Zlata Crljenko in članica Mirsada Ibradžić sta skupaj predstavili enoročno abecedo, kretnje za števila ter mnogo pomembnih besed in stavčnih zvez. Trojico najbolj nadarjenih učencev sta naučili nekaj kretenj, ki so jih skupaj predstavili ostalim razredom, ki so v skupinah z učiteljicami prihajali na predstavitev. Kljub začetni tremi in negotovosti so Meta, Tereza in Martin suvereno opravili svojo nalogo in navdušili tako učence kot učitelje. Name osebno je največji vtis naredila spontana tišina, ki je nastala ob vsaki predstavitvi v znakovnem jeziku. Nekateri učenci so jih od začudenja gledali z odprtimi usti, saj so verjetno prvič v živo doživeli komunikacijo v slovenskem znakovnem jeziku. Na koncu so prav od vsake skupine poželi iskren in navdušujoč aplavz, tudi od učitelj in

učiteljev. Verjamemo, da bo vsem, tudi tistim, ki so znakovni jezik sprva jemali malce manj resno, le-ta ostal v prijetnem spominu in da tudi v zrejših letih ne bodo pozabili, da je življenjskega pomena za enakopravnost in dostojanstvo gluhih ljudi.

Obisk osnovnošolcev nam je bil v veliko veselje, saj v lokalnem okolju lahko sodelujemo tudi na tak način in obenem širimo prepoznavnost naše invalidnosti ter pomembnosti tolmačenja in delovanja društev.

Na dan, ko smo pripravljali članek za glasilo, se je v društvu oglasila ena od učiteljic in nam prinesla darilo – izdelke učencev, ki nas bodo še dolgo spominjali na prijetno druženje.

Boris Horvat Tihi

Posvet mladinskega sektorja

Na začetku septembra je na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani potekal posvet mladinskega sektorja. Udeležilo se ga je okrog sto mladih iz vse Slovenije, predstavniki Urada Republike Slovenije za mladino, mladinski voditelji ter predstavniki društva Auris, Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta Republike Slovenije – Soča in Racia Social.

Rdeča nit posveta je bilo aktivno vključevanje mladih v družbo. Spregovorili smo o priznavanju in vlogi neformalnega izobraževanja za večjo zaposljivost mladih, možnostih uveljavitve volilne pravice za mlade od 16. leta ter o prehodu mladih s posebnimi potrebami iz šole na trg dela. Seznanili smo se tudi s predlogom Nacionalnega programa za mladino ter delili mnenja in pripombe z Uradom Republike Slovenije za mladino.

Projekt prehod je bil zadnji dve leti moja glavna delovna zadolžitev, na posvetu pa smo predstavili opravljeno delo. S projektnimi partnerji in drugimi usposobljenimi svetovalci smo naredili analizo stanja, pojasnili ugotovitve o potrebah in zahtevah delovnega okolja ter potek projekta doma in v tujini. O svoji izkušnji smo spregovorile tudi svetovalke, ki smo se usposobile za delo pri prehodu mladostnikov iz šole na trg dela. Nato smo



Svetovalka Urša predstavlja način dela z osebami s posebnimi potrebami

s pomočjo aktivnih udeležencev oziroma končnih uporabnikov predstavili vse aktivnosti, ki smo jih izvedli, in pojasnili, kako jim je vključenost v projekt olajšala šolanje, premagovanje vsakdanjih ovir v šoli in izven nje ter kakšna dodatna znanja so pridobili. Odziv publike je bil presenetljivo množičen in pozitiven, kar nam je dalo nov zagon za nadaljnje delo. Ob koncu predavanja smo dali tudi nekaj izjav za Spletno TV.

Urška Cimperšek

Moja izkušnja

V društvo Auris sem prišla kot profesorica slovenskega jezika in jim ponudila pomoč kot prostovoljka. Najprej sem se začela učiti slovenskega znakovnega jezika, sčasoma pa spoznala tudi gluhe in naglušne člane društva. Vedno bolj sem spoznavala, da starejši v primerjavi z mlajšimi veliko bolje govorijo slovensko. To sem ugotovila predvsem zaradi tega, ker še vedno ne razumem vsega, kar kretajo, in mi njihov glas še kako pride prav.

Društvo se je s partnerji vključilo v projekt, imenovan Prehod, za pomoč mlajšim invalidnim osebam pri prehodu iz šole na trg dela. Kot vseprisotna prostovoljka sem sodelovala in pomagala tudi tam. Spoznala sem pet mladih članov društva. Naknadno se nam je pridružilo še dekle, ki je izvedelo, da se na društvu nekaj dogaja, in se odločilo, da se pridruži. Ni sicer dijakinja ali študentka, a smo jo sprejeli medse.

Ker smo mnenja, da skupinski duh krepi posameznega duha in zvišuje motivacijo, smo se odločili pripraviti kuharsko delavnico. Pri tem nam je na pomoč prijazno priskočil kuhar v Kraljevi klubski hiši na blejskem igrišču za golf Matej Toman. O njegovih kuharskih veščinah nismo dvomili, dokazal pa je, da ima tudi veliko moč poučevanja in potrpljenje za delo z ljudmi. Za zaključek delavnice smo se odpravili na izlet v italijanski Scandiano, kjer smo predstavili jedi, ki smo se jih naučili pripravljati na tečaju. To je bila dodatna motivacija za vse nas.

V tem času je eden naših študentov končal izobraževanje na Akademiji za likovno umetnost in

oblikovanje Univerze v Ljubljani. Naj omenim še drugega, ki je bil na začetku zelo zaprt vase, očitno pa mu je druženje pomagalo, da se je odprl in sploh začel komunicirati s tistimi, ki nismo gluhi.

Projekt Prehod se mi zdi smiseln, saj mlajšim odraslim in odraslim pomaga pri prehodu v svet dela in resničnega življenja. Že tako ovirani, vsaj nekje dobijo pomoč, spodbudo, spremstvo, nadzor, možnost »izboljšave« samega sebe in s tem večjo konkurenčnost na trgu delovne sile. Zdi se mi, da bi bilo smiselno organizirati delavnice in tečaje pri vseh sodelujočih na projektu, saj sem prepričana, da tudi našim študentom koristi, ko vidijo, da imajo kljub vsemu možnost udejstvovanja pri različnih stvareh, poleg tega pa se lahko izkažejo s svojimi sposobnostmi, ki jih ima vsak. Morda bi bilo v tovrstnih dejavnostih smiselno zagotoviti tudi večje število svetovalcev, pomočnikov in/ali mentorjev, saj bi se le tako lahko povsem posvetili vsakemu posamezniku in iz njega izvabili najboljše.

Jerica Kapus

Društvo Auris, prostovoljci in projekt Prehod

Naše društvo je organiziralo izlet. Razmišljali smo, kam bi šli. Urša, ki vodi projekt Prehod, je na eni od zavarovalnic pridobila finančna sredstva. Dogovorili smo se, da bomo šli v Prekmurje.

Peljali smo se skozi Radovljico, Kranj, Škofjo Loko in Ljubljano. Na Trojanah smo se ustavili na malici in dobili krof. Po dveh urah vožnje smo prispeli v Pomelaj, kjer smo si ogledali pletene košare iz koruze in druge izdelke. Bilo je zelo zanimivo. Veliko smo izvedeli tudi o zaposlovanju in trženju izdelkov. Informacije o zaposlovanju so nas še posebej zanimale. Sledila sta ogled pokrajinskega muzeja in evangeličanske cerkve, kjer smo veliko izvedeli o veri, zgodovini in zakonski zvezi. Na koncu smo šli na kosilo in sladico. Pogovarjali smo se in si ogledali okolico.

Na avtobusu sem sedela z Janezom, s katerim sva poskusila govoriti pravilno slovensko. Nekaj sva se naučila v društvu, kjer naju prostovoljka Jerica uči slovenskega jezika, katerega bi se morali naučiti vsi člani. Z Janezom sva zadovoljna, da se lahko učiva. Rada se učim. Jerica me je veliko naučila in zdaj berem tudi knjigo. Ko sem hodila v šolo, smo gluhi le kretali, slovenski jezik pa sem pozabila. Tečaj slovenščine traja dve uri, dobimo pa se vsak ponedeljek. Vedno naredim domačo nalogo ter se učim sklanjati in spregati. Jezika se hočem naučiti, da bom lahko pisala članke za časopis.

Mirsada Ibradžić

Na obisku pri zeliščarki Veroniki

Skupina za samopomoč naglušnih se je v oktobru odpravila v Brežice. Tam smo ob čaju in pecivu spoznavali dišavnice in zelišča, iz katerih pripravljajo čaje, kapljice in mazila, ki lajšajo različne tegobe.



Pogovor z zeliščarko Veroniko

Zeliščarka Veronika se je pohvalila, da je bila njena družina že pred dvajsetimi leti prva pridelovalka zdravilnih zelišč in dišavnic. Na tristo let stari kmetiji so z vrtnin in zelenjave postopoma prešli na dišavnice (origano), zadnja leta pa na zdravilna zelišča, kot so ameriški slamnik, tropska citronka, ognjič, drobnocvetni vrbovec in plešec.

V citronko se je zaljubila, saj vsebuje veliko eteričnega olja, mineralnih snovi, flavonoidov in čreslovine. Je kot tavžentroža in pomaga pri mnogih težavah, podobno kot kamilica. Leta so za tovarno Lek pridelovali ameriški slamnik, tudi do trideset ton, a je delo pretežno in oba z možem čutita posledice

na hrbtenici in kolenih. Večna borba z voluharji, nestimulativna država in nerazumna zakonodaja so jih prisilili, da zelišča pridelujejo le zase in za lastno predelavo.

Začetki so bili težki, znanje je bilo »zaklenjeno« in do njega se ni bilo zlahka dokopati. Tisti, ki ga je pridobil z muko in z velikimi stroški, ga tudi skrbno čuva. Zato je Veronika veliko hodila v Avstrijo. Ko je z branjem, poizkusi in sodelovanjem na seminarjih v tujini pridobila dovolj znanja, je tudi sama začela predavati po Evropi. Vesela je povratnih informacij ljudi, ki jim zeliščne kapljice in mazila pomagajo. To je edino, kar šteje in poplača trud ter vso ljubezen, ki ju poklanja rastlinam.

Da je uspešna, si šteje v čast, njene izdelke pa veliko priporočajo tudi zdravniki. Vse najprej preizkusijo doma, pri sorodnikih in prijateljih, šele po treh letih pa gredo v prodajo.

Na koncu smo kupili nekaj izdelkov za težave, ki jih imamo sami ali naše družine, ter zadovoljni zaključili obisk pri Fabinčevih v Brežicah.

Vesela Banić

Prelep dan

Bil je prelep sončen dan, ko sva se s članico društva Auris odpravili na sproščujoč sprehod. Peljali sva se na Blejsko Dobravo in od tam pot nadaljevali peš proti soteski Vintgar.

Ob poti so naju spremljala velika stara drevesa in s hvaležnostjo sva nekatera tudi objeli. Prispeli sva do velike jase, posute s čemaževim cvetjem. Navdušeni nad zdravilno najdbo sva vrečke napolnili s čemaževimi listi. Nad naju pa so se sklanjale mogočne smreke in ponujale njihove vršičke, ki zdravijo različne bolezni – predvsem prehlade in bolezni dihalnih poti. Tudi hudih, velikih in kot jutranja rosa čistih kopriv ni manjkalo. Lotili sva se jih, saj so dobrodošle v domači lekarni kot izjemno zdravilo za različne bolezni.

Tako otovorjeni sva se po stopnicah povzpeli do vhoda v sotesko Vintgar. Tam se nama je odprl prečudovit pogled na visoko padajočo zelenkasto reko Radovno. Petnajst metrov visoki slap Šum je bil obdan z mavrico, zato sva nekaj časa obsedeli in občudovali ta prečudoviti pojav.

Kar težko sva se poslovili od vseh čudes, ki nam jih ponuja Stvarnik. Napolnjeni z nebeško energijo, lepimi občutki in hvaležni, da nama je bilo dano vse to doživeti, sva se srečni vrnili domov.

Majda Pompe

Živa knjižnica v Novem mestu tudi z našo živo knjigo

Živa knjižnica je sredstvo, s katerim se prek inovativne metode medkulturnega dialoga aktivno ozavešča in izobražuje o človekovih pravicah ter spodbuja razpravo o predsodkih in stereotipih v družbi.

Projekt *Živa knjižnica – ne sodi knjige po platnicah!* je razvila danska mladinska nevladna organizacija, v Slovenijo pa jo je prineslo Društvo informacijski center Legebitra.

V živi knjižnici so knjige ljudje, ki skozi dialog z bralcem odpirajo vrata v lastne zgodbe in izkušnje. Knjige-ljudje so predstavniki manjšine ali družbeno ogrožene skupine, ki se sooča in bori s predsodki ter stereotipi in je družbeno diskriminirana, stigmatizirana in izolirana. V letu 2013 se bo izvedlo še šest živih knjižnic v Mariboru, Sežani, Murski Soboti, Ljubljani in Kopru.

Živa knjižnica je v organizaciji Društva za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto potekala v drugi polovici septembra na Glavnem trgu v Novem mestu. Bralec se je registriral in s seznama okrog tridesetih živih knjig, ki so bile na voljo, izbral eno, se z njo pogovarjal trideset minut ter izpolnil anketni list. Lahko je izbral tudi štiri ali pet živih knjig, malo za šalo in malo za res pa so poudarili, da jih je treba vrniti nepoškodovane.



Živa knjiga Metka Novakovič ter predsednik Društva gluhih in naglušnih Dolenjske in Bele krajine

Med ponudbo brezdomca, izbrisanega, žrtve nasilja, paraplegika, šoferke avtobusa, istospolno usmerjenega, zdravljenega narkomana ali alkoholika in mnogo drugih je bila živa knjiga tudi gluha članica našega društva Metka.

Vsi so opravili dveurno pripravljano izobraževanje, oblečeni so bili v enake majice z napisom živa



Izposoja žive Knjige

knjiga in če so jih obiskovalci izbrali, so se z njimi umaknil v umirjen prostor ter se pogovarjali.

Živa knjiga predstavlja zanimiv pristop in izkušnjo, kako se soočati s predsodki, ki jih imamo do gluhih oseb, gejev, invalidov, žensk v moškem poklicu ...

Hvala vsem, ki ste sodelovali in nam bili na voljo ter se s tem izpostavili, saj brez živih knjig ne bi bilo žive knjižnice.

Vesela Banić

Metkina izkušnja

Še nikoli nisem slišala zanjo. Pa se mi je ponudila priložnost, da sama sodelujem v njej. Odvijala se je v sklopu bazarja nevladnih organizacij v Novem mestu. Povabilo sem dobila od Društva gluhih in naglušnih Dolenjske in Bele krajine, katerega članica sem. Zanimalo me je, za kaj gre, zato sem ga sprejela.

Biti živa knjiga je nekaj, kar je treba poizkusiti. V pravi knjižnici so knjige na policah, bralec si jih izposodi, prebere in vrne. V živi knjižnici je enako, z razliko, da bralec postavlja vprašanja, živa knjiga pa mu odgovarja.

Vse žive knjige smo bile v čitalnici in čakale na izposojajo. Vsaka knjiga je imela svoj naslov-profil, na



Izposoja žive knjige

podlagi katerega se je bralec odločil za izposajo. Med čakanjem smo se knjige brale med seboj. Tako sem prebrala kar nekaj knjig. Zastopani so bili zanimivi profili, s katerimi nimam stika vsak dan. To so bili posvojenka, biseksualka, odvisnik, žrtev nasilja v družini, darovalka organov, priseljenka in feminist.

Naslov moje knjige je bil *Oseba, ki je izgubila sluh*. Mislila sem, da se ne morem kosati z ostalimi, saj so mnogo bolj zanimive. Pa sem se zmotila. Imela sem pet izposoj, kar me je zelo presenetilo. Pri prvem branju sem imela malo treme. Prvo vprašanje je bilo vedno, kdaj sem ugotovila, da ne slišim več tako kot prej. Sledila so vprašanja, če sem to sprejela, kako se je okolica odzvala na slušni aparat, ali so se mi posmehovali, kako je slišati z aparatom, ali lahko vozim avto in uporabljam telefon, se da naglušnost pozdraviti ter kako z naglušnostjo živim danes. Po vsakem branju sem bila izčrpana in hripava.

Ob zaključku projekta v Novem mestu so me povabili še v živo knjižnico v Ljubljani, ki je potekala dan kasneje, in mi razložili, da mojega profila niso imeli še nikoli. Z veseljem sem se odzvala. Izkušnja je bila zanimiva.

Žal dandanes vse pogosteje prihaja do delne izgube sluha, ker okoli nas neprestano nekaj ropota, pa se tega sploh ne zavedamo. Šele ko nastopijo težave pri razumevanju sogovornika, se zavemo, da nekaj ni v redu. Pa še takrat to neradi priznamo. Zato sem vsem bralcem položila na srce: »Če opazite, da se vam sluh slabša, takoj obiščite zdravnika. Če potrebujete slušni aparat, se ga ne branite, saj vam bo poleg sluha povrnil samozavest, pa tudi kakovost življenja se vam bo izboljšala. Znova boste slišali zvoke, na katere ste že pozabili. Naj vas ne bo sram, da imate slušni aparat, saj so tudi očala na začetku skrivali, danes pa so celo modni dodatek.«

Metka Novakovič

Izdelava izdelkov iz vžigalic

Vsi izdelki, ki jih naredim, so iz vžigalic, ki so zlepljene v končno obliko. Preden začnem, najprej narišem načrt, nato ga prenesem na material. Delo vestno opravljam in ga imam zelo rad, zlasti v hladnih zimskih dneh, ko se ljudje več zadržujemo doma. V poletnem času večino dneva preživim na njivi. Rad kaj počnem, saj me delo spodbuja. Moje izdelke poznajo mnogi, in vem, da jih zelo cenijo.

Iz vžigalic izdelujem različne stvari – kozolce, vodnjake, vetrnice, stolpe, ptiče, mize, stole in hiše, pravzaprav karkoli, le če imam idejo. Največ veselja imam z izdelavo kozolcev in vetrnic, ki so lahko zelo raznoliki.



Vetrnica in Eifflova dvojčka iz vžigalic



Ostale umetnine iz »vžigalic«

Svoje izdelke bi rad razstavil in pokazal drugim, mnogo pa sem jih podaril prijateljem in sorodnikom. Za en izdelek, na primer kozolec, porabim približno tri tedne, odvisno od zahtevnosti njegove izdelave.

Alojz Rački
Foto: Petra Rotar

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Slovenske Konjice na seminarju evropskega programa Evropa za državljane

Med 12. in 15. septembrom je v Slovenskih Konjicah potekal tridnevni izobraževalni seminar z naslovom Evropsko državljanstvo in sodelovanje državljanov v lokalni skupnosti kot projekt v okviru evropskega programa Evropa za državljane. Na njem je aktivno sodelovalo Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče.

Program Evropa za državljane je namenjen sofinanciranju mednarodnih projektov, katerih cilj je spodbuditi aktivno evropsko državljanstvo. S povezovanjem prebivalcev lokalnih skupnosti po Evropi ter mreženjem nevladnih in drugih organizacij, ki delujejo v okviru civilne družbe, želi Evropska unija izboljšati sodelovanje civilne družbe pri oblikovanju Evrope.



Projekt je prijavila občina Slovenske Konjice. Partnerji v projektu so bile prijateljske občine, s katerimi sodeluje na različnih področjih – lokalne samouprave, turizma, kulture, športa, podjetništva, mladih ter spodbujanja udeležbe nepriviligiranih skupin prebivalstva pri soodločanju v lokalni skupnosti.

Ena od aktivnostih je bila tudi predstavitev lokalnega projekta Občina po meri invalidov na delavnici v prostorih Doma kulture Slovenske Konjice. Na njej so gostili 58 udeležencev iz devetih prijateljskih mest šestih držav: Slovenskih Konjic (Slovenija), Gornje Stubice, Biograda na Moru, Novske, Svetega Petra Orehovca (vse Hrvaška), Kosjeriča (Srbija), Konjica (Bosna in Hercegovina), Tolfe (Italija), Hlohovca (Slovaška) in Hranic (Češka). Povabljeni so bili tudi predstavniki invalidskih društev iz občine Slovenske Konjice.

V sklopu delavnice je bila predstavitev sodelovanja Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Slovenske Konjice v projektu, ki ga je s pomočjo gluhih in naglušnih članov izvedla tolmačka slovenskega znakovnega jezika Marija Koser. Opisala je težave oseb z okvaro sluha ter kot primere dobre prakse navedla dosežke občine Slovenske Konjice pri ure-

ditvi dostopnosti za gluhe in naglušne občane, kot so:

- zagotavljanje tolmača na prireditvah, ki jih organizira občina,
- postavitve indukcijske zanke v dvorani doma kulture,
- postavitve indukcijske zanke v cerkvi sv. Jurija,
- usposabljanje občinskih uslužbenk za delo z gluhihimi in naglušnimi občani; ena od uslužbenk je opravila začetni in nadaljevalni tečaj slovenskega znakovnega jezika,
- obveščanje gluhih in naglušnih prek društva o prekinitev ali motnjah v komunalnih infrastrukturah,
- predstavitev turističnih informacij o Žički kartuziji prek avdio vodnika za naglušne.

Vsi omenjeni dosežki so bili del projekta, za katerega je občina Slovenske Konjice leta 2011 kot trinajsta občina v Sloveniji prejela listino občine po meri invalidov. Predavanje o sodelovanju Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Slovenske Konjice v projektu je med udeleženci zbudilo veliko zanimanja. Izrazili so velik interes, da bi primere prenesli v domače okolje, kjer se srečujejo tudi z gluhihimi in naglušnimi osebami. Predavateljica je skupaj s člani društva odgovarjala na vprašanja, ki so se nanašala na odpravo komunikacijskih ovir. Delavnica je bila uspešno izvedena, hkrati pa je bila to tudi velika priložnost, da so gluhi in naglušni člani svojo nevidno invalidnost in društvo lahko predstavili širši okolici tudi zunaj slovenskih meja.

Delavnica se je nadaljevala z ogledom Slovenskih Konjic, kjer so prikazali prilagoditve za invalide, ki jih je občina izvedla v načrtovanem programu. V popoldanskem času so si gostje in predstavniki društev iz Slovenskih Konjic ogledali vinsko klet Zlati grič. Tam so lahko predstavili svoje institucije, programe in društva, nato pa je sledila svečana otvoritev obnovljenega in invalidom prilagojenega Starega trga v Slovenskih Konjicah.

Pomoč članom z indukcijskimi zankami

Prvi torek v septembru sva se z Milanom dogovorila za obisk, montažo ter pregled indukcijskih zank na terenu in pri članih Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje.

Najprej sva pregledala novozgrajeno večnamensko dvorano v občini Šmartno ob Paki. Nahaja se poleg gasilskega doma in spada v sklop mladinskega centra. V njej sem bil prvič, lepo je grajena in prijazna okolju. Razkazal nama jo je Jaka Dvornik, Milan jo je pregledal in dogovorili smo se za nadaljnje aktivnosti glede montaže indukcijske zanke.



Pri Ludviku Kričejju

Pot sva nadaljevala v Zgornjo Savinjsko dolino, v Nazarjah pa se nama je pridružila Urša. Po Zadrebki dolini smo prišli do doma člana našega društva Ludvika Kričejja. Indukcijsko zanko je že imel, kupil pa je nov televizor, zato jo je bilo treba priklopiti in nastaviti, da je ustrezno delovala. Malo smo pokramljali o zdravju in njegovem udejstvovanju v godbi na pihala v premogovniku Velenje. Udeležil se je vseh prireditev ob skokih rudarjev čez kožo – tradicionalnega obreda, preden fante po končanem šolanju sprejmejo medse. Za trud in delo v godbi je prejel številna priznanja in odlikovanja. Našega obiska je bil zelo vesel, in res je škoda, da nismo imeli več časa.



Montaža TV slušne zanke na novem televizorju



Pri Mariji Tominšek

Poslovali smo se in se mimo Bočne odpeljali proti Gornjemu Gradu. Pogovarjali smo se o tem, kako lepo naravo imamo v tem koncu Slovenije, zato ni čudno, da je toliko kolesarjev. Prometa je malo, narava in čisti zrak pa ti dobesedno napolnita baterije. Po vijugasti cesti smo prispeli do Marije Tominšek. S seboj smo prinesli indukcijsko zanko, ki nam jo je odstopila Justina Pustoslemšek iz Šmartnega ob Paki. Uporabljal jo je njen pokojni mož. Ko smo zanko namestili, so se Mariji zasvetile oči in kar ni vedela, kako bi se nam zahvalila. Nanjo se bo morala navaditi in slušni aparat preklopiti na pravo funkcijo. Dogovorili smo se, da jo s tajnico obiščeva čez štirinajst dni in vidiva, kako se je navadila nanjo.

V enem dnevu smo uspešno naredili več stvari ter dvema članoma društva polepšali dan, da bosta la-



Večnamenska dvorana

hko počela stvari, ki se slišočim zdijo samoumevne. Poslovali smo se in se odpeljali nazaj proti Mozirju ter uživali v prijetnem kramljanju.

Milanu se zahvaljujem za vse delo, ki ga je opravil.

Franc Forštner

Predavanje predstavnikov priznanega proizvajalca slušnih aparatov

Skupina naglušnih, imenovana Barbara, se v Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Velenje v zadnjem času sestaja vsako tretjo sredo v mesecu. Spomladi smo se pogovarjali, da bi organizirali predavanje o slušnih aparatih in izvedbo mini servisa. Obljubil sem, da se bo to zgodilo do konca leta. Vzpostavil sem stik s Katjo Capuder, ki mi je ponudila pomoč in podporo pri izvedbi predavanja.



Pozdravni govor



Prostori v društvu so bili pretesni za vse



Mini servis slušnih aparatov

Konec oktobra se je v društvu zbralo veliko naglušnih članov. Nekatere sem videl prvič in izkazalo se je, da tudi naglušni želijo biti na tekočem z novostmi. Po pozdravnem nagovoru je Franci Urankar predstavil priznanega proizvajalca slušnih aparatov, pohvalil njegovo kakovost, ki sledi najnaprednejši tehnologiji, povedal, kako so slušni aparati izgledali nekoč in kako so videti danes, kako so sestavljeni ter kako je treba nanje paziti in jih čistiti.

V sosednji sobi je med tem potekal mini servis – pregled slušnih aparatov, zamenjava vrvic, zunanje čiščenje in pregled ušes. Serviser Luka Jušič je imel polne roke dela, zamenjal je veliko dotrajanih vrvic, pregledoval slušne aparate, jih čistil, gledal v ušesa ter se posvetoval z vsakim uporabnikom posebej. Prijazno je delil nasvete, napotke in literaturo, ki jo je imel na razpolago. Naglušni člani so bili zelo zadovoljni, saj se je tudi zanje v društvu dogajalo nekaj zanimivega. Še posebej so bili presenečeni, ko so za svoj slušni aparat dobili komplet baterij. Tudi gluhi člani so z zanimanjem sledili dogajanju, saj jim je Duška sproti tolmačila, kaj se dogaja. Vprašanj je bilo veliko in predavatelj Franci je bil presenečen nad njihovim obsegom.

Vesel sem, da je predavanje odlično uspelo. Predstavnikoma in vodstvu proizvajalca slušnih aparatov se zahvaljujem za izvedbo predavanja in servisa ter strokovno pomoč. Naj končam z besedami člana društva: »Kar bolje se počutim, po tem ko sem danes prišel v društvo in izvedel veliko novega, zamenjali so mi cevko na slušnem aparatu, pa še darilo sem dobil.«

Oba s sekretarko sva vesela, da lahko skupaj pomagamo, da so vse osebe z okvaro sluha enako obravnavane in deležne pomoči, ki jo potrebujejo.

Franc Forštner

Predavanje o javnem nastopanju

V društvu smo organizirali zanimivo predavanje o javnem nastopanju. Najprej smo imeli srečanje skupine naglušnih, ki se je zbrala po dolgem času. Člani skupine, imenovane Barbara, se poleti ne srečujemo, čez leto pa se srečamo enkrat mesečno.

Naredili smo pregled dosedanjega dela, se seznanili z novostmi ter spregovorili o aktivnostih, ki se bodo izvajale v društvu. Srečanje je minilo v sproščenem vzdušju. Sledilo je predavanje o javnem nastopanju, ki smo se ga udeležili vsi naglušni člani. Predavala je Edita Gabrič in nam slikovito razložila, kako se obnašati v javnosti. Spregovorila je o bontonu, rokovanju, spoštovanju starejših, načinu oblačenja in protokolu. Predavanje je popestrila s kvizom, s katerim je preverila, koliko smo si zapomnili.

Izvedeli smo tudi, kako pripraviti govor, kaj naj ta vsebuje ter kako premagati tremo pred javnim nastopanjem. Vesel sem, da je predavanje pritegnilo tudi mlade in gluhe, ki se po koncu kar niso mogli ločiti od predavateljice. Za tolmačenje je poskrbela Duška, sam pa sem pozdravil udeležence ter naredil nekaj fotografij.



Med predavanjem

Predavanje je bilo zanimivo in poučno, pridobili smo veliko novih znanj. Naj za konec zapišem še misel, ki jo je povedala predavateljica: »Spremenite svoje misli in spremenili boste svoje življenje.« Na nas je vplivala pozitivno, saj pogosto razmišljamo preveč negativno. Podobna predavanja bomo v društvu še organizirali.

Franc Forštner

Skrb za dobro počutje in sprostitev članov

V društvu se trudimo organizirati aktivnosti na najrazličnejših področjih, s katerimi zadovoljujemo potrebe članov. Nekaj članic je izrazilo željo, da bi poskusile z jogo in meditacijo. Potrudili smo se, da smo jim željo uresničili, saj v današnjem hitrem življenjskem tempu in stresu prevečkrat pozabimo nase.



Med vadbo joge

Joga izvira iz Indije. Gre za duhovno urjenje, pri katerem z dihalnimi vajami, telesnimi položaji, imenovanimi asane, ter mentalnim osredotočanjem dosežemo telesno in duševno uravnoteženost. V društvu smo poskusili s posebno vrsto joge, imenovano shakti dance oziroma joga plesa, ki jo je vodila Lidija Batič. Za tolmačenje je poskrbela Polona Dobnik.

Vadba je trajala uro in pol. Najprej smo stoje z dihalnimi in energetskimi vajami odpirali telo in čakre. Sledile so dinamične vaje za povečanje in širjenje življenjske energije. Prek plesnih gibov smo izražali same sebe in svojo ustvarjalnost, globoki sprostitev pa je sledila meditacija.



Članom je bila delavnica zelo všeč, saj večina še ni imela možnosti, da bi se pridružila kateri od oblik skupinske vadbe. Dosegli smo notranje zadovoljstvo, sprostitev, prebudili energijo in vitalnost, dvignili samozavest ter povečali občutek za lastno telo.

Urša Jakop

Zahvala

Člani športnega društva Silent smo julija organizirali drugi tradicionalni športni turnir v Bovcu. Poudarek je bil na druženju in dobrotelnosti. V soboto so športniki odigrali tekme v futsalu, košarki in odbojki, v nedeljo pa so se v futsalu pomerili otroci. Vsi udeleženci so prejeli pokale, medalje, praktične nagrade in malico, dva poletna večera pa smo preživeli ob odlični glasbi različnih skupin.

Z izkupičkom od prodaje vstopnic, z donacijami, sredstvi sponzorjev, dobrodelnimi prispevki, denarnim prispevkom športnega društva Silent in s pomočjo prostovoljcev smo letos lahko denarno in s tehničnimi pripomočki pomagali petim otrokom.

Zavedamo se, da nas povsod spremlja finančna kriza, zato smo še posebej hvaležni vsem, ki so po svojih zmožnostih prispevali, da smo vnovič lahko poskrbeli za otroke, potrebne pomoči. Iskrena hvala Občini Bovec in Lions klubu Soča-Kobarid, ki sta omogočila tolmača za slovenski znakovni jezik in podarila vodo za najmlajše športnike, ter vsem, ki ste med drugim darovali tehnične pripomočke in sponzorirali pokale.



Anže in Anej



Marcel Mertik in Tina Strel



Gaja Ivančič s predsednikom Gabrijelom Kravanjo in očetom



Prostovoljci



Dobrodelni futsal

Vidimo se prihodnje leto na tretjem tradicionalnem športnem turnirju v upanju, da bomo znova deležni pomoči in velikega obiska. S seboj bomo prinesli še več optimizma, dobre volje in želje pomagati drugim.

Gabrijel Kravanja

Fantje spod Karlovice nazdravili v kraški kleti pri Jephovih

V prijetni kraški vasi Pliskovica, kjer na hribčku živi več kot dvesto prebivalcev s pretežno ptičjimi priimki, kot so Vrabec, Petelin, Žerjal in Kos, je kar osem vinogradniško usmerjenih kmetij, ki s kraškim teranom in drugimi izvrstnimi vini popestrijo ponudbo kraške vinske ceste. Med njimi je tudi kmetija Pri Jephovih z gospodarjem Milanom Šucem, ki svoje znanje in izkušnje predaja mlademu rodu – sinu Valterju. Vedno se vključuje tudi v tradicionalno turistično prireditev Odprti borjači, kjer na široko odprejo svoja vrata, ne le na borjač, temveč tudi v hram.

Tako je bilo tudi ob zadnji priložnosti, ko so v Pliskovici slavnostno obeležili 70-letnico ustanovitve Kosovelove brigade. Po proslavi, kjer je bila slavnostna govornica domača poslanka v Državnem zboru dr. Ljubica Jelušič, so gostili pevce zbora Fantje spod Karlovice, ki prepevajo pod vodstvom zborovodje Aleša Bernetiča. Zbor, ki šteje osemnajst članov, od tega imajo kar pet harmonikarjev, ima sedež v brkinski vasi Pregarje in deluje že osem let.

Ponašajo se s pestrim repertoarjem od narodnih do umetniških pesmi. Pot jih je zanesla na turneje po Ameriki in Kanadi, kjer so z domovinskimi pesmimi razveselili rojake. Repertoar prilagodijo zahtevam občinstva in vsebini proslav oziroma prireditev. Pojejo ljudske, narodne ter zabavne pesmi, najbolj pri srcu pa so jim domoljubne, med izvedbo katerih se orosi marsikatero oko rojakov širom po svetu. Nastopili v Kanadi in Ameriki, borčevsko proslavo v Pliskovici pa so, kot je to v navadi na Primorskem, zaključili s himno Vstajenje Primorske. Oblečeni so tudi v rdeče majice z napisom »vstala Primorska«, kar priča o njihovi domovinski zavesti in pripadnosti naši zemlji, ki je bila v zgodovini večkrat teptana in osovražena s strani okupatorjev.



V vinski kleti Milana Šuca

Gospodar Milan jim je z veseljem postregel z odličnim prigrizkom, kjer ni manjkal kraški pršut, zraven pa natočil zdravilni in krepični teran. Druženje se je zaključilo s pesmijo in prijetnim klepetom, ko je Milan med drugim povedal, da je že štiriintrideset let član kopskega društva gluhih in naglušnih.

Besedilo in foto: Olga Knez

Čestitka

Marjani Rudolf iskreno čestitava za 60. rojstni dan

in ji ob okroglem jubileju voščiva še na mnoga leta.

Leta pridejo in gredo, nič ne obstoji v življenju, zato svoj čas zapolni v sreči in veselju.

Erika Grobelnik in Dragica Kovač

Piknik na Ljubnem ob Savinji

Avtobus nas je pobral v dopoldanskem času in nas odpeljal proti Ljubnem ob Savinji. Med vožnjo smo se pogovarjali in smejali. Ko smo prispeli, smo zagledali jezero in hišo s pokrito teraso. Ob njej je bila gostilna. Približali smo se terasi in zadišali so nam čevapčiči. Postali smo lačni in komaj čakali, da bomo jedli. Med čakanjem na hrano nas je pozdravil predsednik društva in povedal nekaj besed o pikniku.

Ko smo se najedli, so se nekateri sprehodili okrog jezera, ostali pa smo se pogovarjali. Nato smo zaslišali glasbo. Sandi je zaigral na harmoniko. Starejši so z radostjo poslušali nežne tone, ki jih je izvajal iz inštrumenta.

Sledile so družabne igre. Vsem, ki so se želeli igrati in zabavati, sem razložila pravila. Najprej smo z jabolki v ustih tekli do gajbic z vodo in nazaj ter jabolka odložili v skledo. Zatem smo se pomerili v nošenju jajc na žličkah ter se v okviru tekmovanja sladkali s piškoti s smetano. Vlekli smo tudi vrv in se pri tem zelo zabavali, zlasti ko smo popadali po tleh.

Igram sta sledila zabava in pogovor, Sandi in Franc sta igrala na harmoniko, Uršo pa smo presenetili s čestitko za rojstni dan. Predsednik in sekretarka sta vsem, ki so se udeležili iger, razdelila nagrade. Bilo



Vleka vrvi

je zelo zabavno. Zvečer je starejše pobral avtobus, mladi pa smo se odpravili na zabavo. Preživeli smo čudovit dan.

Žana Sušec

V slovo

Za vedno je zatisnila
svoje trudne oči
naša članica



MARIJA ZORKO
(1928-2013)

*Zapel je zvon tebi v slovo.
Poln bolečin ostaja spomin,
ostaja praznina,
molk in tišina.*

Vsem svojcem in prijateljem
izrekamo iskreno sožalje.

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Življenjsko pot je sklenila
nekdanja sekretarka
Društva gluhih in naglušnih
Podravja Maribor



**POLONCA BURGAR
PIKA**
(1947-2013)

V bolečini smo tiho sklonili glavo
z lepo mislijo nate.

Hvala ti za vse.

Summary

The National Assembly discussed the proposal of the National Council for Disability Organisations regarding two new members of the Board of the Foundation for Financing Disability and Humanitarian Organisations and confirmed them. We are pleased that the National Council for Disability Organisations and the National Assembly supported Aleksandra Rijavec Škerl, who for the rest of the mandate was appointed as a member of the Foundation for Financing Disability and Humanitarian Organisations.

We have invested a lot of time and energy in the examination of the draft of the Gaming Act. The measures proposed for stable funding of disability organizations promise more harm than good, as in the long-term they redirect the cash flow from the current method of funding to the method of funding through the state budget, which will certainly reduce the funds intended for disability and humanitarian organizations. The Foundation for Financing Disability and Humanitarian Organisations largely supplements and replaces the state concern, therefore such a draft may bring many negative effects.


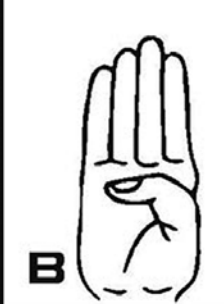
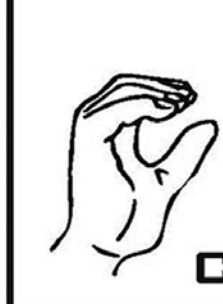
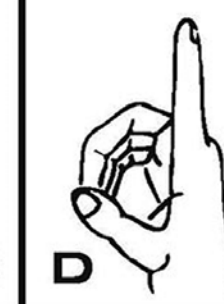

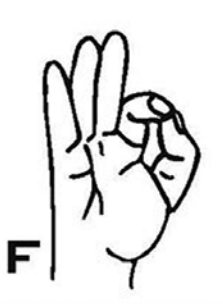
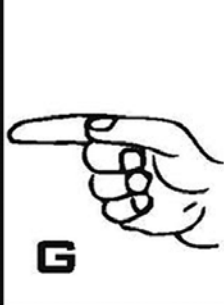
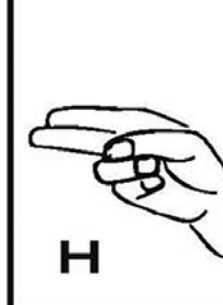
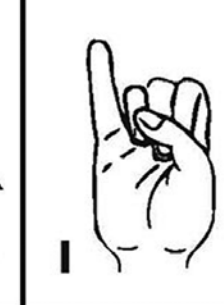

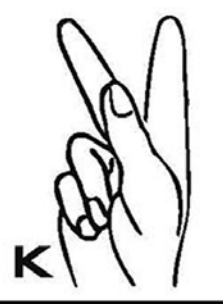

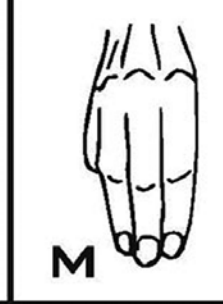
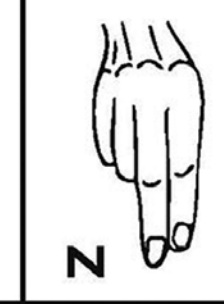
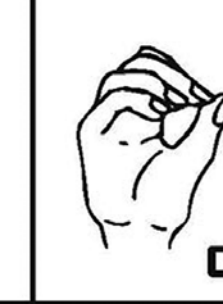

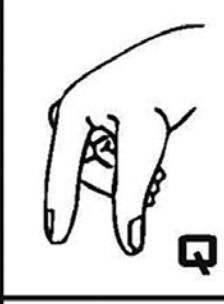
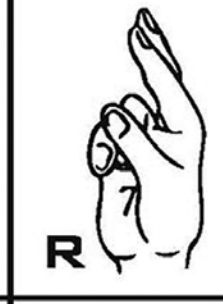
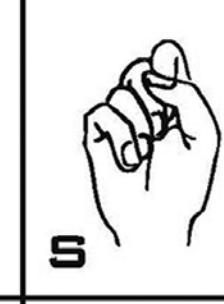
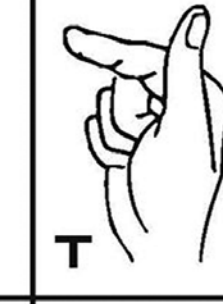



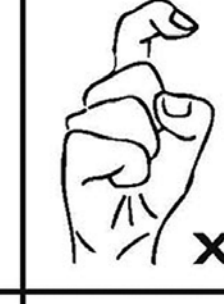


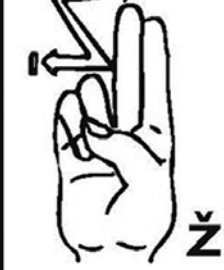

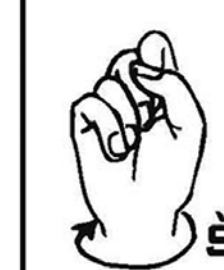
For their 80th anniversary of organised activities, achievements and merits for full integration of the deaf and hard of hearing into the society the City Council of Maribor Municipality awarded Podravje Maribor Club with the City Recognition Award.

Representatives of the Slovenian Deaf and Hard of Hearing Clubs Association actively participated in the international conference entitled 'Together for Health', organized by the Institute for Public Health Protection and the Ministry of Health. Pointing out the handling of the situation of the deaf and hard of hearing in the public health programmes they also proposed the solutions to eliminate inequalities people with disabilities are exposed to.

In September the Ambassador of the United Arab Emirates H. E. Abdulaziz Alshamsi visited The Institute of the Slovenian Sign Language Interpreters.

A young and promising deaf skier Anja Drev has received a special award for her sports achievements especially for the silver and bronze medal in downhill and Super-G won at the Deaf Alpine Skiing World Cup for juniors up to 21 years.

Art colonies of the deaf and hard of hearing artists have a long tradition and mostly traditional locations in Kranjska Gora and Piran. At a meeting of cultural workers under the patronage of the Slovenian Deaf and Hard of Hearing Clubs Association the organisation of this year's colony has been taken over by the Gorenjska Club Auris.

 A	 B	 C	 D	 E
 F	 G	 H	 I	 J
 K	 L	 M	 N	 O
 P	 Q	 R	 S	 T
 U	 V	 W	 X	 Y
 Z	 Ž	 Č	 Š	<p>ENOROČNA PRSTNA ABECEDA</p> 